

1021

K34/120

Kgaoganyō.

Bogare.

Letlakala.

- 509. Nna basadi ba Serota, ke efe mediro ya bona?..... 1338-1339.
- 510. Ngaka esa gapego kgomo e gapa mpa. 1341-1343.
- 511. Molaō le mokgwa wa Sepedi, Lapa ga leje le lengwe. .. 1340.
- 512. Ditšwa mmele dia baaba go itšano Mogologolo. 1344-1346.
- 513. Diputšišo. 1347-1348.
- 514. "Illegitimate" Mankopodi, o nyetšwe gabedi. 1349-1350.
- 515. Ga e hlalefe ngwageng e wēlago. 1351.
- 516. Melaō le mekgwa ya go phemēla dikotsing. 1352.

1263

Kgaoganyo 477.

Joo! Sa a gobošwa (goboshwa) Sepedi!

Go babadi ka moka ba pukwana ye ya Hlogoditshaba, tša Afrika-Borwa, ge go kgonegile nkanegeleng molao wa bo Thulare Matlebjane, Ramokgopa. Modjadji. Ramapulana le ba bangwe ba ba bilego gona pele ga Matuba a kgoši Sekhukhune I.

Ka kgwedi ye Phato 1965, go ile gwa thabišwa kudu ge Mmušo o bone kgwedi mahubeng wa pherekolla lentšu-Boipušo gomme wa bea Seantlo goba Tlhatswadinoka elego Pušo ya Kakaretšo.

Nna ke bone pušo ya kgoshi Kgoloko Sekwati Thulare le ya Mohumagadi Thorometšane II go fihlela ya Sekhukhune II le ya Morwamotshe Sekhukhune nyageng ya (1889-1965). Mmušong wa rena Marota mosadi goba thsadijadi (female) ga a hlobodišwe ditšwaro selebaneng sa Letlaatswa a tiwa dikgati tše 25 ka mpakubu maragong; Le reng Bapedi ka kahlolo ye bjalo? Tlhompogollo ye e direlwe ka la Morena la 25 Lewedi 1966- mo kgorong ya (Mohu) Jacobus Manonke Mpampo. Go be go sekišwa mosadi wa go rakwa ke ditshegwana tša lapeng, gomme a shiile leseanyana le tatago lona, ka tša bogafanyana; mosadi yo o feditše matšatšinyana go gomela lapeng - gaye. Naa kahlolo ye ya go apola motho wa mosadi diaparō go kahlolong ke eng?

Edward M.E. Motubatsi.

Naboomkoppies No.398X

1264

Kgaoganyo 478.

Tša mabaka le mesong Bogwasha-(I).

Ka tšatši ladi 22nd "December" 1966. Bantu Affairs Commissiener ya Sekhukhuneland; o hlathollela banna ba kgotla la Marota a Bogwasha gore; kgoweletšo ya Mmušo wa "Republiek van Suid Afrika": E phatlaladitše leina la chief Motodi Sekhukhune ka ladi 15 "December" 1966 gore, ke kgoshi ya setšhaba sa Marota aa:- (1). "Naboomkoppies" No263. (2). Haakdoornkoek No.262. (3). Kranskloof No.131 fa Sekhukhuneland area Lydenburg district." Lekgotla la leboga ka kudu kudu, ga lehono Marota a felwe tsebagalo go bohle bawo ba re ratago le bawe ba sa re ratago.

Morêna Lizamore, are:- Motodi! Ka lefe le lefe letšatši, ga ke tsatsetšé, ka fihla ka Naboomkoppies gomme ka go hwetša o tagilwe ka bjalwa; o tsebe se ke nakana ya Mokhura e tlo go ponêla: e bile e swana le "Naaka Tša Go Rwešwa Gadi Gomarê Hlôgô. Ge borrawešu ba be ba laodisha (laodiša) ka kgoshana Motodi Thulare, ge Marota go sa agilwe kuwa gaye Mokgomeng-Tubatse, ebe nke ba fo laodisha metlaee; kgenthe ke theresho leina le ya rōma. Ina le la Motodi ge ekabe go kgônêga, ga le serêlwê, le tlogêlwe ka Seshate sa Marot le ka fo rêlwa magorong a babina Noko.

1265 Hlôgô (hlôôgô) ya taodisho ere:-"Tša mabaka le meson; Bogwasha"! Se, le seêma sa Thamaga ya Mbjana, efa bawo etlo go ba banna le basadi maishago "years to come"; ge motho-monna goba mosadi; la bōna a hloile Beibele o hloile bophelo bja nameng ya gagwe le bja moye ng wa gagwe-bahung; ge re isha dikgopolong tše phagamilego-hlogoding ya bokgole bja Beibele le Bangwadi ba yōna, naa ebe ele ka taêlô ya mang neng?

Monna wa phatho wa Makwa a kgoshi Morwamotshe II, mokgomana Ramotša-tši Petrose Rantobeng Phala o be a fele a re:-"President. S. Johann Paul Kruger" ebe ele motho wa go rata go bala puku ya Dipesaleme tša kgoshi Dafeta morêna wa Israel; naa President Paul o be a lemogile eng ka mo gare ga Beibele?

Kgoshi Sekhukhune II ebe ere ga a lesetšwa ditaba tša Beibele, a shêgamaa a rothiša megôkgô mahlong;naa o be a gopola eng tša pušo ye, le tša kuwa pele go iwago?

Bogoshana bja bafsa ke bjalwa fêla, ga ba botšwa ka tša Mangwalo a makgethwa ba shonya dinko ba thswaa mare.

Seêma se sengwe sa Borrawešu sere:- "Magoshi ale a fedile, go šetše mabesha (Mafesha) nama, mashimolla a shumela", naa mogologolo yo, o go lemosha eng?

Hlôkômêla ge, bogoshi goba borêna bja Sesotho bofedile, e bile bothsetše noka ya Limpopo, lege re ka tloga, ka dirupu re ka se ke ra bo-swara. Gape-gape mogologolo o sa fele are:- "Hlapi holofela leraaga, meetse a phšile o a bōna! Naa ke eng sewo se go makatšago? Bogoshi bja mehle ng yeno, go ratega bja dikgoshi tše ratago Beibele, ge Moetapele a hloyane le Mangwalo a makgethwa; o hloile

1266 bophelo bja gagwe mo lefaseng le; le lefaseng le letlago kuwa gaye badimong.

Borraweshu, ba be ba re botša gore, badimo (bahu) baa rapêlwa, ee! Ke theresho, bahu ke badimo-ke memoya ye tlugilego nameng elego dirithing tša bobatho gomme tsebo le tlhaologanyo ya bona go Modimo-Ramatla Ka Moka, efeta ya rena Gamasome: Ke ka baka lewo borrago rena ba bego baba loba ka Dohlabêlô tša Marup a bona goba mabjalana go Fokêla mabitleng a bona go kgopêla khutšo le leagong le ga ele ditshireletšong tše dingwe tšabo Dibokuboku "unseen" goba dihlôlêla mothong.

Tšewo borraweshu le dikgoshi tša bona, ba didirile ka bothakga le pôtêgô go borrago gomme ka mekgwa le kinamêlô ya se gagabo bona; mehleng ya bona. Bjale ge, mo Thamaga ya Mabjana, e tlo rereša (reresha) ga ere; kgoshi ga e hloile Beibele, o itlhoile ka boyêna mehleng ye go tsomega Baahludi ba balago Beibele gomme e bile ba e raša; ka gobane kgoshi goba Moahlodi ke Lebôgôdika- Ke gore: Moahlodi wa majakane le Bahetene ka molaô- melaông.

Lebôgôdika: Ke motho yo a kgônago go fosha ka mmaguje lempogoshu:
Motho yo a sa ahlolego sepitša le go se bêbê sefahlogo
sa motho gomme a rêma ka selêpê sa toka ya boahludi-tu!

1267

Kgaoganyô 479.

Efoba nxa fêla, go barwa ba Phokwane.

Ee! O fulere badimong, sethakga-thakga sa peetlong "Carpentry" ya sekgowa. Mokgomana Setefanse Bokgobêlô Phasha ka la dibedi January 1967 motseng wa Gauteng- Johannesburg. Setefanse ke morwa wa mokgomana Bokgobelo Kgoboko Phasha wa leloko la madi a ba bina phuthi; Nmagwe ebe ele Dikoti morwedi wa mokgomana Motubatse "Selege" Sekwati Thulare.

Setefanse o belegwe ka ngwaga wa 1904 fa Mohlaletse "Paradys", a kolobetšwa phuthegong ya "African M.E. Church" Ka "Local-Deacon Reverend Nathaniel K.M.Phala. Setefanse, pijana ga go tsêna sekolo sa dikgaphetla o be a dula morakeng wa Malomeagwe Mokgomana Mogase Motubatsi Sekwati 1914-8.

Tataagwe Bokgobêlô ebe ele motho yo, a sa kwanego le mekgwana ya sehetene, ele motho wa phuthego ya Wesleyane M. Church gomme sewo se dirile gore morwaye a hwetše thuto ya mohola o mogolo.

Tše shetšego (setšego) ditsebagala kudu ke gore, eitše ga kgoshi Phokwane ramogolo-agwe a fetile ke mabaka a bonna gomme a tsofetše a nyetše lebônê la motse wa Baphuthi-mohumagatšana Mante morwedi wa Sekhukhune II; a bitša ngwana yo wa monyanana go tlo motsheleloga ka molaô le mokgwa wa Sepedi.

1268 Setefanse ebe ele kgwele le nôôka le kgoshi. Thulare II morwa wa Sekhukhune II ba dula gammôgô fa Marabastead Location Pretoria (1919-1940) Erefeng ya go rêkwa ke mohu tataagwê.

Mokgômana Setefanse B. Phasha, o etilwe pele ke mokgômana Modianyane Phasha, monna yo ebe ele mootledi wa sefatanaga go kgoshi. Morwamo-tshe le mohumagadi (Seantlo). Mankopodi Thulare 1966, yêna, o hlokaletše ka matšatši a Matswalo a Morêna Jesus Kristus; gôna Mohlaletse "Paradys"- 1966.

"Robalang ka khutšo,
Barwa ba Phasha;
Yewo ke yôna tsela,
Ya ditšhaba ka moka;
Khutšang ditapishegong.

(Psa 23. 4:)

(1). Setefane: "Ina la bogolo ke Ramosedi, bjale fa o rêtwa ka gore ke ngwana wa mathômô a fgo rotogêla godingwana ka thuto ya bobetle bja Sekgowa; lege ebe ele monna wa rata sedila kudu.

(2). Modianyani, ofo rêtwa katsebo ya tshipidišo ya Sefalatsela, ebe ele monna wa tlhokômêlô kudu.

1269

Kgaoganyô 480.

Tša mohumagadi Mante Lerota wa kgôrô ya Maroteng.

Mohumagadi Mante ebe ele yo mongwe wa bagatša ba kgoshi Sekhukhune sa pele, mosadi yo, ke ka kgwedi ya Mopitlo 1900; marega a tsene: Mosadi yo o hlomere lapa la Ngwanatabana, o holofetše go le

1270

opafatša ka boloi (boloyi). Ka letšatši, ele ka maabanyana, ke gori moragonyana ga go dikeleng ga letšatši gomme mello ya dikgorong e goditšwe, bashemanyana le bona ba goditše wa bona mollwana seka-kgôrông, ka mekgwa ya leagong la segologolo; ka gore mashoboro ga ba dule le ba bolotšego sebashong setee sa mollo. Mošimanyana 'ina la gagwe la bonnyane ke Paapane morwa wa Sekgothe sa Motubatse Sekwati sa Thulare I, a tloga sebashwaneng sa mollo wa bona, go tšopatšopa marôbapôô sethopolong; mosadi yo a rotoga a etšwa ka mosêhlêlô wa kgôrô ya Matubeng a mohumagadi Mpêtsê Morwamotshe Sekhukhune Thulare, nke ke ge a ethôma nageng- Lenetlwe: Kganthe, o dutile taumolopeng (mpholo) wa boloyi ka pitšana ya Letsopa e nale meetsana a buruthwana, ge a thôma go batamêla ngwana yo Paapane; kege a mogasha ka meetsana awô mo potanyaneng-yaba Paapane o tšere thônê (kgobalo) gôna mowe. Ka bjako mogobadi a gomêla kgowaneng go thakana tša gagwe, a re:-Banna! mosadi yola a fetago o nkgashitše ka meetse a boruthwana; Perente a re:- Ariye mola kgorong ya banna o tsibishe rengwanago, ge Paapane a thôma go bolêla, kganthe e bile tlhoodi etšo monyapolla, bjalo mokgalabje are; eriye ka lapeng; ge Paapane a thôma go laodišetša mmagwe, Mokgalabje a fihla gomme a fo tiya nxa!

Go tloga ka yôna yewo, Paapane a se ake a bôna Letšatši ga lehlaba le ga le dikêla. "May 1900-May 1901"; a hwile a dula le badimo bahu eupja Moya wona o sa dutše ka gare ga sebelebele, naa mmadi o ethutang ka tiro ya Hunadi-Moloyi Mante Lerota?

Ka mekgwa ya Dingaka-baloyi, ya dipushullo le dipusheletšo, dihuswane tša senywa. Naa hunadi kudu-kudu o be a holofetšeng yo Paapane? Aowaa! Go hweletša lapa la Ngwato a Bauba le Modipadi a Phaahle. Le ge tlo tšeya serithi sa Paapane go se dira Thwalane ke gore; mohu-modirêla-mophidi-setho goba serumiwa sa baloyi go utswa goba go lôya batho ba bangwe ba phelago leagong.

Molaetša wa taodišo ye ya ngwana Paapane, eriteletšwa ka ditiragalô tše dintšhi tšewo dibalwago ka gare go Beibele; Modimo-Ramatla-Ohle o ekgêthêla bana ba batho go tloba mohola ka gare ga ditšhaba tša gabo bona. Go nale dilo tše botse le tše mpe tšewo bangwadi ba setšhaba sa Bapedi, ba boifilego go dinyapolla; eupja Thamaga

1021

K34/120

ya Mabjana yōna e dikgafetše sereolong gore; mang le mang go ba setšhaba se lego mathekeng a masogana le dikgarebe ba tle ba dibala gomme ba fêfêêrê tše mohola, ere tše mpe ba dilahlele go bana ba dinganga ba melala e tšataletšego (Tshataletšego).

- 1271 (1). Paapane, ke leina la bjaana, la motho wa moshemanyana; ga ele ngwanyana ke maamane. Bjalege, paapane yo, ke yēna mongwadi Thamaga ya Mabjana ye.
- (2). Perente, ke la bjaana la mokgomana Thibane morwa mokgalabje Mogase Sekhukhune Sekwati I.
- (3). Moloyi-Mante Sekhukhune Sekwati Thulare, o bileditšwe badimong a rōbatšwa a phedile ka makgakga Mohlaletse-"kraal"-ka ngwaga woo 1924.
- (4). Ngwanatabana, Serētō ke Modipadi leina ke Mankgadi; o ile badimong ka kgwedi ya Hlakola 1904.
- (5). Mohumagadi Mpētše ke morwedi wa Nkadimeng Kgaitsemi ya kgoshi Phaswane: Mohumagadi yo, ke yēna a latelago Thorometšane II go basadi ka moka ba Morwamotshe II a go hwēla tlhabanong 1877 ka gaye Mosēēgō.
- (6). Lenetlweng ebe ele sethokgwa sa shoono Mohlaletše ka (1894-1958) gomme le mehleng yeno, ga se ba aga nyakwana ya shoono; ebe e foba wa kgoshi Sekhukhune II fēla; gomme ele moilana "private" (1922-1943).
- (7). Tshataletše: Tshatalala, lentšu le le bolēla moreba goba merebana ya boota goba manganga a botlaēla. Lege motho a hlabile ke madi molaleng gomme molala o shetwa go inama; rere o tshataletše-o shito inama.

1272

Kgaoganyō 481.

Tlhomphano ya moloko le molaō wa Sepedi (Marota).

Borrwaweshu ba re tlogeletše tsebano ya moloko, le molaō goba melaō le mekgwa ya kagishano le go lōtana (lōōtana) le thushanong dijong ka moka; ka go begēlana diabēla.

Lege kgōrō engwe le engwe, e nale mogolo wa yōna, eupja malapa le wōna mogolwane wa bana ba thethō, bjale kage kgōrōe nale bana ba lekgeswa.

Tibolo goba go dibolla molaš le mekgwa ye, ke gore; ga mogolwane wa bana ba thethō a hlabile (bolaile) kgomo goba putšana lege ele kwaana go phetha disheba goba segooro:

(a). Molaetša, ga ele yo mogolo ka lapeng, o tlo aaba diabēla ka mokgwa woo:

(1). Letšōgō la kgomo ke la monyanana gomme pudi le nku ba re ke Lesēka.

(b). Rangwana le rekgadi, bona ba sēgelwa fēla makobēla kamphaka, gomme ga sehlabiwa se dirile ka banyanana ba elego goba yo elego wa thethō; seaaba sa mogolwane ke dirope tša dibolawa.

(c). Kgaitšedi ga ele gōna, e abelwa mohlobolo ke gore seripagare sa kgomo le ga ele putšane (phōkō) goba kgapa.

(d). Tatane le mmame, kabēlō ya bona ke Sehlana sehlana ke matheka a seruiwa ga ele nama.

Mekgwa ye, e sa fele e dirišwa le mehleng yeno, metseng ya magoshi le magoshana; a setšhaba sa Bapedi ba Thulare fa Bopedi.

1273 Diabēlana tša malapa ga dike difapanywa, kgobane go ka tsoga phapano ka magareng a bana ba thethō goba lekgwa; mekgwa ye e swana le kgati le go hlatlamana ga malapa ka Sepedi: "Baswana ba re; Mogolo o ja segolo gomme monyane o ja senyane"!

Le diaparo goba ditshēpō tša segologolo ba be ba tsibja ka mehuta le mebala e fapanego, diakwane ba tsebagala ka sehlamo boakwane bja bona.

Monna wa Mphathō wa madisa a kgoshana Mahlaganne Sekwati Thulare, o be a fele are: Bjalo kage menwana ya Maoto le matsōgō e sa lekane le rena batho ga re lekane morwa Modishe!

Kgoshi Sekhukhune II, re mome (mmone) ka maahlo a rena, o be a abela morwarragwe kgoshana Phaswane 'Leseilane' Morwamotshe Sekhukhune nama ya lehlakoshana; ele mmago Leseilane be ele mogaditšong go Mohumagadi Thorometšane wa bobedi.

Ele ka baka la go phētha molaš le mokgwq wa leagō la Bapedi; kgale-kgale le mehleng yeno gomme a sa latelela mekgwa ya Sephushu- mane, goba sehlakanasēlō.

Tibolo-dibolla: Go kwalagala dithsathso ga seshugiwa se fenyegile ka dirihla, ka kgohlō ya dihlabo le dikgohlo ka matlapana a diritša.

Mogolo-moroga monyaane, ore; Monyaane a e thoḡêlê!

Mothepa. Matsêkê morwedi wa mokgomana Makadikwe Sekwati Thulare, o phampheditše kahlolo ya kgôrō ya kgoshi Sekhukhune II e gapeletša ka sepitša gore a nyalwe ke mokgomana Mamogōgōbê Masipa "Morgan" wa kgôrō ya Ponyaneng.

Mohlêkêlêlwa yo ke monna wa Mphatho wa Digokgela (Matuba) a Sekhukhune wa bobedi, Mogapeletšwa ke mosadigatsana wa morota Maputla a Mpêtšê morwedi wa Sekhukhune II.

Ebe lele ka kgwedi ya Dibokwane 1923, ebeitše kgōngamê diphaaswa bagōlōkwane ba Tšate go tlo madibolêlō a kgarebê ga e sa rate lesogana gomme batswadi bona ba tomoletše leruwo la kgomo maahlō. Eitše ga tonakgôrō Mokgomana Matsebe Bokgobêlō Sekhukhune a digêla kgôrō go sefollêlê ga tsoola ga Mamogōgōbêle Matsêkê, letlatswa la kwalagala sedumaedi sa kgōkgōnō; banna ba betwa! Seboledi sa ntlhaa sa re:—"Lereng Marota, ka mehla le lehlwe le dingangatha le-hono la thibamesha difahlōgō? Molomong wa Molidi go ile gwa tlabotša sello, ya foba "nthusheng Kgarebê ye enthate, ka gore; batswadi bona ba nthata gore ke be mokgonyana".

Mmugiwa "Defendant" a re:—"Babina Noko, mohlolo! Nna lehono ga nka nyalwa ke monna wa Matuba, ga ke morate, ker nnang!"

Batswadi, ba re:—"Rena re tlele go Thulare go tlo hwetša sewo e kagoba mohola-ka malebana go ngwana wa morebana a go swana le yo Mmmtsêkê.

1275 Kgôrō ya toutela, mmoweletse le mmowêlêla, tlhahuno e sena ntlha eupja thitō ele gōna, banna ba kilego ba akwa tša mehleng ya kgale, bare; taba ya go gapeletša kgarebe go lesogana ga re e tsebe, se re se tsebagō ke tlhalogelano gomme sabo moinkgi se bowêlê ka gabo moinkgi (mohlanogêlwa).

Mphapa wa baaroshi ware aowaa-aowaa! ngwanenyana yo a ka ruta buritšhi, ke banenyana ba mehleng yena, ba nyatša batswadi; ga a laetšwe molaō wa kgôrō. Mohumagatšana Matsêkê Makadikwe Sekwati a tlengwa ka Leraala mohlopi aišêtša matsōgō ka morago; ba re:—"Bolela o reng? A fetola a re; kere Mamogogobe ga ke morate!"

Kahlolo: Selépê sa rema gore; Mamogôgôbê le Maatsêkê ga ba tswalelewe ka ntlong bobedi: Ba tsenywa ngwakong gomme bobedi ga ba le ka mofsifsaneng, kege dithatafa mothepa o tshunyamiša lesogana ka dinnkwana mmetelwa a hlaboša lentšu a re:—"Mpuleleng! Bjalo lemati la bulwa, baaroshi ba re; go hlomabjang monna a Matuba? A fetola a re; ke paletšwe ga se kake ke kgwatha selo-ke shitiwe! Nakadimaripa:— Go boletše mogologolo wa boswaneng Mongvaledi yo mofsa Moruti Edward M.E. Motubatsika letšatši la morago ga kahlolo ya Nthate le ake go Rate, o eletša le go bontšha kgoshi le tona ya gagwe kotsi le molato wa Baahludi ba Mmusho wa "Union Government of South Africa", go gapela lesogana le kgarebe ka ngwakong, gore ba dire bohloka bja Kato "Rape"; ge babushi ba ka kwêlêla kahlolo ye ya kgôrô ye ya gagwe, Wene ka noshi o tlo kwešwa bohloko bja kahlolo ye eka go tomolago wene Bo- "Paramount chief" bja setšhaba sa Bapedi mo lefase la "Transvaal".

- (1). Seêma se sa kgaoganyô ye, se lemoša bohle boitshware go banenyana ba rena ka go tswalwa le ka mekgwa ya dipušo (dipusho) go dipusong tšohle tša motho lefaseng; Ke tlhomola ya ntlha dipedi ya go hlaba kobô le moruti.
- (2). Kahlolo: Go kile gwaba gôna banna bawo ba bego ba shaediša le go ritifatša bogale bja Selépê, ditshwanelong tša melaô ye ya mokgowa; fa kgorong ya Marota; Ka gore kgpolo ye bakgalabje babe ba sa rate dikgapetla.
- (3). Nakadimaripa: O sale moeng (moeneng) sa tsênê dipolêlô kgwetekgwete, nanankêla; ore o bona nke ga o bonê (bone) o ekwa nke ga o kwe; hlatha kgôrô pele!

Boripana:— "Morgan" Mamogôgôbe Masipa, o belegwe ka ngwaga wa 1882; o ile badimong 1937 ebe ese kgôpê. Ka ngwaga wa 1902, o kile a tšwara (tšwaara) ditšware tša basadi a fšwega goya go dihlabana, gobe go hlabilwe mokgshi wa manaba ka motho a bone baroka ba rwele ditshelwana; ba khukhuna ka keopeng la Mohwetsi ba rotogela kuwa Manoge. Mmamogôgôbê o tekuduetša ka diaparo tša Sesaadi a lebetše maledu ka godimo ga molomo ka tlase ga nkô. Basadi ba makala, banna ba re; Mafêšfô!

(Difetetše letlakaleng la 1278).

1277

Kgaoganyô 483.

Go lebogiwa Mokgômana James Mabowe Sekhukhune.

Mamorei A Hlabirwa:

Ke gapeletšwa ke therešo le leratô, go leboga ka borapedi le tusheletšo go Modimo Ramatla ka moka, ka Jesus Kristus mpološi le monamoledi wa ditšhaba tša Lefase ka moka. Modimo o go alamele ka ditshegofatšo tšela wa go shegafatša badi-redi bahlanka ba Wôna ditirelong le boetapishong bja tša bona ka baka la ditšhaba tša wôna.

Kgôtlêlêlêlê, boepeyêlê sehlabêlê ka bowene selebaneng sa banyatši, le boekgudi, gammogo le baaroshi ba setšhaba; A Jehofa Modimo wa Aborahama le Moshe, Nehemia, Daniele le Johannes mofiwa mabohlatse a dikutullo kuwa Mmusho oo safelego; wa Magodimo gore; kgaogêlê ya Wôna e seke ya go katologa ka mehla yohle ya matsatši a gago mo khutšong ye: Modimo o gumishe ka moka bahloyi ba gago beapeshitšwe Mogašwa wa digwee. Modimo wa "Merensky" le Dinkwanyane Kgotwane le Mokone; o be ka mahlakoring a gago, ga o etšwa le kgorogong--Amen.

Edw M.E. Motubatsi.

Naboomkoppies 262

15th January 1967.

Digwee: Hoeks: Meotlwa ya megaya, le mengana le methaalo le ya mešmapetsi le mekgakga-pitsi.

1278

(Ditšwa letlakaleng la 1276).

Mamogôgôbê Masipa, ebe mootledi yo mongwe dikariki tša moshate tše panwago ka mesêlêpêrê "Mules", monna yo o be ele motho wa boêmô bja botsatsarapana bja "5ft. 5inches" 5 dinawô le dinoko tše 5. Ebe ele motho wa go nyatšega legolong gomme ele motho wa bothwana a sa ratego Mashata; a ethatêla bjaalwa fêla le motšoko wa go kgôgwa ka dinkong.

Lehu la gagwe, o hwile ka makatšo, o hwile la motho wa mekgwana ya go silikisha--le seiila (kilêlê) ya gagwe gagwe efiloba yôna ya go swana le bokgôpê bja tahlêgô le dikgônônô maboshuleng.

Bohlanka bja monna goba go hlankêla kudu magoshi a se gagešu gomme, wa tšofala o sena diethswarêlêlô, ke kotsi e kgolo bophe-long bja botšofadi; mehleng ya kgale, motho o lewa ke dimpja. Ka ngwaga wa 1944 ebe ele ka kgwedi ya Dibikwane, ntwana e kgolo ya lefse e sale garegare tllabanong, re fetile motseng wa Marota Mamone wa kgoshi Sekwati Malekutu Mampuru, rele leeting le Acting Chief Phathudi Morwamotshe Sekhukhune ka Sefatatsela, kgoshi Sekwati a ba a thusa ka "Coupons" tša go dumêlêlwa theki-šetšo ya "Petrol": Ka letšatši ka bôna mokgalabje Motlokwê yo ebego ele mankgapane a botona go kgoshi Malekutu Mampuru Sekwati, eitše ka go tseba le êma la gagwe le tlhompho yewo a bego ale yôna; ka gare ka pelo kare ga dibolelwê; kganthe Mokgômana Jack

1279 Ramahudu Sekhukhune Morwamotshe le yêna o bôna Matheletša-pelo-aa! Serumo sa tumišo, ke remêlêla kere: Musho woo wa Babashweu, o phorotše ditšhaba, batšofadi-banna le basadi go hlapiwa ka seshepi sa thagane, digôlê le difofu ditlama leokodi; difishane tša ditshuma teng diagamolwa le mehlôkôlô e a gomewa (hlahunwa). Mogologolo wa Maisimane, o re sheetše segopotšo sa thapêlô ya rena go Jehofa Modimo wa Aborahama erego:-

"God save our gracious King"

Gomme o moadime mabaka a matelele go re busha le tlhahlong ya bophelo le melaô ya popamotho le pusho ya nama le moyeng.

1280

Kgaoganyô 484.

Dikhupamarama di utullwa ke lehu.

Ke mokgwa wa Bapedi (Marota), gomme le Majakane, a bjalo, le mogologolo le yêna o re shietše seêma a re: "Motho ga a retiwe a sa phela; o retiwa mohlaang a fologetšwa bodula-bahu", ka papetšo ya seêma sa serego; "Ga ele sa kgomo sello, sellwa se eya pitšengomme sa motho ke go phusetšwa mobung". Kwalagalo ya lehu la mohumagadi Madinoge Thulare Sekhukhune Morwamothse, e dirile khupurolo ya dithereše (ditheresho) tše:-

(a). Madinoge ke morwedi wa mokgomana Kopjane Sekwati Thulare, o belegwe ka ngwaga wa 1900 ka ntwaga ya Maburu le Maisimana; Mothepa wo o hlotše ke kgoshi Michael Kinkwanyane Sekwati ka mo lapeng la morwedi wa mokgomana Lethsela Lebidike Mampuru wa Magadimane (Makgakala) esego ba Mamone a morula aowaa!

(b). Thulare, o nyetše mothepa wo wa mphatho wa Mapōgō ka 1920 gomme lehono o ile badimong ka la 15 January 1967; ge yēna Thulare II a be a bipolla thato ya gagwe o be a re:-
 "Madinoge o be a ka fetwa ke Lebōnē le ka tšwago ga malomeagwe kgoshi Phathudi Mphahlele fēla, esego yo a tšwago motseng wa Nkadimeng aowaa! Ka ngwaga wa 1927, a re kgoshi ye, a bolēla gape go Moruti Morewane a re; Ramaube! Naa ke ka baka la eng Marota ga le dumšlšlana go nyala SetimamolloManganeng, mola kgoshi Phaswane, a buditše Thorometšane II le yo tatane gore; ba se-ke "must not" ba nyala mosadi wa Mokgobo manganeng? Bjale bōna! Efoba Sehwhana sa mabjalwa fēla le motse woo.

1281

(c). Ge, go utullwa dithopa, eve ese boekemosho bja Kgoshi Sekhukhune II go nyala Lebōnē ga Nkadimeng aowa; thato ye e dirilwe ka bomenetša bja leagišo ka bakgōmana ba, le mohumagadi yo:-

(1). Mokgōmana Phaswane Morwamotshe Sekhukhune ke moswa ga Nkadimeng; mmagwe Mpetše ke kgaitšedi ya Kgoši Phaswane.

(2). Mokgōmana Tsēkē Morēwane "Nkwemasogana" Sekwati Thulare ke mokgonyana ga Nkadimeng o nyetše bahumagatšana "Princesses" ba madia borēna bja Batau ba Manganeng.

(3). Mohumagadi Malefyane Setefina Mampuru Morwamotshe Sekhukhune, o nyetšwe fa Maroteng, go tlo ōraa Mahlaku a Mohumagadi Mpētšē.

Mehleng yeno, banna le basadi ba tlhaologanyo, bone taba ye ya pherekanyo ya mtse wo wa Marota e sale kgole, go swana le kgoshi Thulare I; ga

a bone thsenyego ya gaye (gae) Mogomeng (Mogokgomeng) Tubatse: ga a ile a laya borwa ba gagwe gore; ba seke ba šala (shala) ba ba bolaya mokgōmana Makgeru gomme ba tshela taēlo, yaba mabohlōla a dirēga Selete sa phumēga le nannkhono ditshošwane tše khubedu dipitimeditše lefase gomme mmusho wa marota o welš. Taēlō ya kgoshi Phaswane, e nyaditšwe ka bohvirihwiri, lehono motse wa Mochlaletse o lekeletše legageng la kotimēlō ka baka la methepa e tšwago ga Nkadimeng; polēlō ya mohu ga e tabogwe baitšano borraweshu. Mohumagadi Madinōgē, lege abe a nyetšwe ka mekgwa ya melaō ya serota, ebe ele mosadi wa moitshwaro bjoo bo botse ka gare go bagatša ba Thulare II; eitše mohleng wa peolo ya meriri (thoullo), kgoshi Sekhukhune II a shupetša (šupetša) morwage-mokgōmana Phethedi Sekhukhune Morvamotshe gore; ebe yēna a ka tsēnago ka mo lapeng la mogolwane, eupja mokgomana Phethedi a seke a tiisheletse; kege a khudugela ka bogwe Moshate wa Marota a kgoshi SekwatiMalekutu Mampuru gomme mehleng yēno o agile nageng ya go rēkwa ke setšhaba sa kgoshi Sekhukhune II le kgoshi Kgoloko Kgolane wa Kgoloko Sekwati Thulare; leina la naga yewo ka sekgowa e bitšwa-"Kanaan No.32; Nebo area", ka sesotho e tsebja ka la Ngwaritsana-ke nokana e phatšago motse wa kgoshi Nkgonyeletše Phaswane Mashabēla, yōna e theogēla e gahlana le Ngwaritse; dithulama dileba ga Masemola "Magalies Location" go fologēla ka la Mamogodu-amabutšwa (Lepelle).

1021

K347120

16

1283 (A).

Kgaoganyō 485.

Diripana tša dipegelano ka dikakgofo.

Moruti E.E.M. Motubatsi.

Naboomkoppies.

(Bona No. 11 Letlakala 785)

Bauba a ngwato:

Thuša o tsebiše kgoshana James Mabowe Sekhukhune gore bakgomana ba:- (1). Makoko Ramokgobeng Serōka le (2). Moruthanyane Leseilane Hlakudi le mohumagadi waka ba etukišetše; a romêlê lori go tlo ba khudiša gomme a ba akofêlê go seele. Gape o tsebiše Mohlomphegi Prince James M. Sekhukhune; Nna Z.M. Makgata ke kwele, ga ele ka 1964 nkase tle; ka lebaka la bana ga ba le makgoweng go fihla: Ke tlo fihla ka 1965. Morêna Mamogodu M. Makgata a ntemêlê tšhemo yaka, tlang le tšee bawo ka letšatši la 24:10:64; ba hlathile nyakwana ya bona; pula le go lema difihli-
le se re lahleng.

Headman Zakaria M. Makgata.

Vooriutzcht No. Nebo area.

Ga Molebeledi P/Bg. 570.

Middelburg Tvl.

17th October 1964.

1965:Headman Z.M. Makgata ga se a fihla, go bonagala gore, mosadi yo mogolo wa gagwe, o sa ganela, ga a rate go tlogêla ba gabo ba bina Tai Ba-Phahlamohlaka ba "Nebo area".

(Thamaga ya Mabjana) 24/1/67.

1021

(B)

1284

17
K34/120

Naboomkoppies

12th October, 1964.

Morêna James Mabowe Sekhukhune,

Sekukuni Cash Store

P.O. Box 60.

Penge Mine via Lydenburg.

Mamorei a Hlabirwa:

Ke satšo anogêla lengwalo letšwa go "Headman" Z.M. Makgata a re ke go botse ka bjako, o romelê lori go tlo khudusha: (1). Makoko Ramokgobeng Seroka le (2). Moruthanyane L. Hlakudi le mohumagadi wa gagwê ba sale sekgoweng: O re skgo-fang ga ele myakwana ya bona ba shetše ba hlathile, o re lefitlhe kala 24/10/64 gôna kuwa ga Molebeledi. Ngwana a hlabirwa;

Ke bauba a ngwato.

E.M.E. Motubatsi.

Thêlêfê: Phuri ya Nawa, ga se ake a diêga go hlakodiša Marenjere ka gare ga Mahluduthama, moshemane wa mootledi a gata Kêêrê sefatanaga lerole la tuupa se lebantše ga Vasemola--Phiiring.

1285 (C).

Marota-Naboomkoppies

24th October 1964.

Kgoshi Morwashai Komane. Ga Mothsana.

(Bona No.11 Letlakala 787)

Maduma:

Keya go tsebisha gore, ba Mmusho ba re gafetše naga ya Tswetlane go ba Modulo a rena, bjale kaga re be re sena bokhutšo le boiketlo: lehono Phôbêla! Re thabile kudu-kudu, ka gobane re tlo ba lelefa la rena go fihlela bofelong bja bophelo bja re lefasen. Ke nale kholofêlô le wene setšhaba sa gago se tlo thabêla kudu, ebile le go re lebogêla go Modimo ka dithapêlô tša ditebogo: Gaibe pula magareng a rena le wene le setšhaba sa gago.

Thôbêla wa gago ka mehla.

Motodi Bernard Sekhukhune.

1021

(D).

K34/120

18

1286

Naboomkoppies No.398

24th October 1964.

Headman. Z.M.Makgata

Ga Molebeledi.

Morategi:

Lengwalo la gago ka thomelo ya magofsi, ladi 17/10/64 ke le amogetše gabotsana, gomme ke kwele sewo se go dibago go gôôrôga fano gaye (gae) Bogvasha, aowaa; matšatši ga a fele go hlaba: Ga rephidile 1965 ga se kgole, Modimo Ramatla Ohle; o re adime bophelwana.

Rena matšatši a rena a kopafetše, lethabo la rena kege ba Mmusho ba re ehutshi mohlakong wa (1958-1963); bana ba rena ba hweditše bokhutšo.

Wa gago ka mehla.

E.M.E. Motubatsi.

1287

Kgaoganyô 486.

Tša mabaka le messong Bogwasha-(II).

Thamaga ya Mabjana, fa kgaoganyong ye, e patla boetapišo bja mokgomana James Mabowe Sekhukhune, ka la 24 Jannawere 1967; bjalo-kage ele letšatši la tsebagalo go dikolo ka moka mo Transvaal gore, ke letšatši la pulo ya dikolo tše bitšwago "Secondary Schools".

Mono Bogwasha kgomogadi, ebe e tswetše mafahla, ele letšatši la tlaang ka dikobo Marota Tshwene e patile tshwenyana goba di-tshwenyana bawo ba fetilego mphatho wa go selela (VI); n_wageng wa 1966: Ebile le bana ba fomo ya mathomo ba efetilego dikolong tše pedi tše:- Bopedi-"Bapedi Secondary School le sa Sekhukhune "Secondary School" ba le gôna go ngwalweng. "Circuit-Inspector" Morêna C.W. Staltz a tlile ka boyêna le mohumagadi Thorometšane III le kgoshi Morewane Riba modula-setulo sa Pusho ya Kakaretšo ya Sekhukhuneland le Kgoshi Motodi Sekhukhune le ba bangwe Magoshi a metse ale gôna le matona a metsana.

Modiro wa pulo wa thongwa ka thapêlô go Jehofa Modimo Ramatla ka moka, ka Moruti Philip M.N. Mampuru gomme wa tswalêlwa gape ka thapêlô ka Moruti F. Mminele. Mo kgobokanong ye Mokgômana J.Mabowe Sekhukhune gaa hlagishitše ka moka, la mathomo gwa êma Morêna Staltz a re: "Bapedi! Dikgoshi! Batswadi ba bana ba le bawo ba sa tlogo, lebogang Modimo lehono gomme le gopoleng ngwana yo wa Sekhukhune II dithapelong tša lena go Modimo ka mehla ka moka. Ga motho a gopolo, boetapišo bja gagwe sebakeng sa setšhaba sesa Bapedi, e bile o eleletša ga a amoga bana ba gagwe Bogôbê ka baka lago ba le leratô la thuto go setšhaba sa Thulare; megopolo e fihlela phagamo e sa fihlelweng. Sekolo, -se, sebulwa ke banna ba phasitšego "B.A.", lehono gomme le nna leratô laka ke gore; fa lehono ebê motheô, mo go tlogo rutwa barutishi (barutišá) le masogana le basetsana ba BAs. Tiišang matla Bapedi! Nna, thato yaka ke gore, lege mabaka a ka nkhwetša a botšofadi goba goo khutša ke hlologêlêla gore; sekolo se sefihlêlê mephathong yabo "B.As". Diboledi ka moka le yêna Modula-setulo sa pusho ya kakaretšo ba filo swaêla godimo ga mantšu a "Circiut Inspector of Bantu education", banna le basadi efoba ntšu la Modimo a be naye ngwana wa Sekhukhune!

Vox populi, Vox Dei.

N.B.: Lemoga gore, sekolo se ga se sa agiwa ka setšhaba sa Marota aowaa, ke nyaako ya mohlomphegi yo a bego a tumile gomme ke bona ba go khudushwa ke molaô o mofsa wa-goya ka magôôrô ga se go tšwana; 'ma la gagwe ba re ke morêna Howard. Meago yewo e mo Haakdoorhoek No. 262 Ye mengwe mengwako e ya mphsafatšwa, sekolo se butšwe ka masogana le methepa ka palo ya masome a seswai; Marota a ragile modula ka serêthê wa thuto, pitša e hladiwa Seferong.

1289

Kgaoganyo 487.

Ke eng Mothušo, Bolokwane goba bolebatša?

Mothušo (mothusho) ke lentsu leina la sehlare sa maseya a sa tšogo bēlēgwa, ka morago matšatši a seswayi goba senyane, ga mmago leseye a etšwa ka ngwakong goba ka lephekong (kilelong), leseye le seanetšwe o dirēlwa Mothušo a sale ka ngwakong ka mekgwa le melaō ya Sepedi.

Naa go diriwe bjang ka mothušo?

Ke go b ditše gore, mothušo ke sehlareina, gomme sehlare mogongwe dia gobanywa le bannana bo-plotheri, bjalege dioretšwe goba go kgathudiša ka legofsi la mmagwe; gomme motsetši o fiwa bolôkō a shidile madulong, morago a tšwaa molomangwako. Se, ke go phema meshito ya dikgato tša baafišago, ke baukametšego kgwedimathari le dikgarebkama. gaše le go shireletša goba go phema batho ba tsenego goba go nkamela leseye ka mekgwa ya boshorwana bja malotšana; ele madiraka boomo gore leseanyana le gobale goya lebitleng.

Borraweshu ba re: Mothušo woo, mogongwe go bana, gaebe mahlatse le mohola o mogolo ga ba godile, go kweng le masšēmšē dilong tše diboifegago; ka kudu-kudu baloyi ba boshego gomme molaetša wo wa bona ke theresho.

1290

Ngwana ga a atlile ke methušo le ba ditaola ba fele ba mogonōnwa, ka taolana e bitšwago Malope (phuthi); ba re ngwana yooy o thushegile, ke gore meshukutšane e moathlile. Go lōya goba go gobatša maseya, gase ka dihlare tša baloyi fēla, le ka dirithi tša batho ba madi a bona a ferehlanego a dira dikgobatšo go maseya a satšogo bēlēgwa; go roalo ngakabaloyi.

Moimana gaa ratege go nwele motswetšane meetse (meetsi), ka meteng wa lepelō goba go shira motswetši ka morithi, sewo gaebe kotsi e kgolo.

(II).

Bolokwane gobe Bolebatša, naa bjona keselwana eng?

Molebatša, ke motlang wa mohlashana o melago khwiting ya noka le mehlakanong, o nyakile go swana le tolwane (segogwane) gomme ke wo monnyanyane ka legolwana.

Mohlashana gogwa woo, o nale tirišo e kgolo ka bale borakhukhu le borraweshu le rena ba mehleng yeno; bohle bawo ba sa kgoketše mehlare wa ditumelwana tša sesotho goba se motho-moso.

Gomme mohlashana woo, ka le lengwe leina o bitšwa Bolokwane: Bolokwane ka mmolêlô wa Marota ke gore selo sa bohloka

"Precious", mokagogwa woo, o nale tirišo (tirisho) e kgolo ka kudu setšhabeng sa Bapedi ba Thulare; gomme ka kudu-kudu mekgweng ya mahu a banna le basadi.

1291 (A). Monna goba Bauba a Phaahle ga a biditšwe badimong, ga go tsongwa diidišwa ka moka le bolebatša boba kgaufsi, gomme mosadi goba Pheladi a Hlabirwa o re go tsenywa ngwakong, go dirwa ka tša tlhologatšo ka go kôkôlwa (koronywa) ka tlhako (hlako) "Hoof" ya pitsi "Horse" goba pôkôlô ya gaye goba shokeng "Zebra", bjale mohlologatšwa, o tlo fele aapeyelwa bolebatša ka pitšana ya sesotho "clay pot" ka mafsi a Lebeese a gamola gammogo le bana (baana) ka moka ba ka lapeng la gagwe, gore ba seke ba aba lego thibama le go hlologêla mohu-Baubu a Phaahle. Gomme ka segologolo mosadi o tlo hlanola ditšwaro tša gagwe Ntepa lethetho gomme a tlôlê dipillô gore, a bonwe le go tsibja ke bohle ba gahlanago le bona; kaye-le-kaye fawe a sepelago mosegare: Mhlologadi wa mosadi, ka mekgwa le melaô ya Bapedi gaa dikêlêlwa ke letšatši shokeng; gaebe motho wa sehloa gomme ebe motato wa selefisa se se thata-thata gomme esego go feta kgomo ya dinaka.

(B). Bauba a Dimo, ga mongwa gagwe le yêna, a mmileditše gaye bokhutšo goba Pheladi a ngwatô; Bauba a Dimo le yêna o tlo tso-melwa bolebatša gore a fele a gamola e sale bosasa ga letšatši le hlaba gammogo le bana ba lapa goba bana bathetho ba Hlapogadi a ngwato.

Ge ebe ele monna wa basadi ba motlalo ke gore, bana ka moka ba lekgeswa ba swanetše go gamodišwa bolokwane bjoo ka malapa a gagwe; esego go bana ba bohlotlôlô aowaa; fêla fêla bana ba Matiakathôka.

1292 Mehleeng yeno tihlôlôgatšo ya banna, ke gôna e boagatšwago
ka meaparo ya mashela a maso, mehleeng yela banna ba-be ba sa
lemogêgê; ke gôna ba hlathegago. Mashela (mašela) a maso a tli-
shitše mohola-hola.

Mokgômana Nthsoane Magohlo Phala, gona fa mohlaletse, o itše
go tlogêlwa ke mosadi wa gagwe yo mogolo, Mohumagadi Madinôgê
morwedi Sekhukhune ntowe; mokgômana Nthsoane o ile a gana bole-
batša gomme o be a dula a thibama. Yêna ebe ele monna mphathô
wa Marêmake-Dilêpê a kgoshi Morwamothse wa bobedi, Maphtha a
ditšhaba.

Bommaweshu ga ngwana, a kare ke gana go nwa bolebatša tatagwe
goba mmagwe a hwile, o kwišwa moshawane-moshashana, ke gore
kgatiana ya mogoto. Le mehleeng yeno mokgwa wa bolebatša, o
sa fele o dirwa ka gare ga diagêlô tša Bapedi, eupja ga ele
majakane a kgonthe-the ba e hlobogile mekgwana ya melebatša;
ka temogo, bolebadi bohlokiša motho pôtêgô ga boratege go dilo
ka moka.

Bolokwane: Ke phetha ya Thaga (thaga), ke gore; selo se se
hlôkêgago, go swana le gauta goba tšhalete efe le efe, ke ka
baka lewo bolokwane bobego boapara ke ba moshate le mokgoma le
bakgomana fêla Meshate (meshata) ya ditšhaba tša Bopedi ka
Mebino le mêênô ya bona.

1293

Kgaoganyô 488.

Ebe-ele mang, Benjamine Mokêbê Tsêka Masemola?

Mokgômana Ben. M. Tsêka Masemola, o bileditšwe gaye bokhutšong
ka la masome a mabedi a kgwedi ya January 1967 fa lapeng la gagwe
mo "Lobethal" mission ground wa Berlina Society". Mokgômana
yo, e kile yaba morutiši (morutishi) wa sekolo sa bana, sebaka
se seteletšana, mehleeng ya ge borutiši bja dikolo bosale ka fase
ga "The Transvaal Education Department"; eitše ga go tsêna
molaô o mofsa (moswa) wa "Bantu Education" (Kgethologanyo
ya thuto ya Babashweu le babaso "natiyose", kege a rodišwa
modiro ka baka la go se tsebe polêlô ya go ka rutiša Seburu.

ke ge a rudišwa modiro ka baka la go se tsebe polêlô ya go ka rutiša Seburu "Afrikaanse").

Mokgômana Benjamine o re tlogeletše mahlatse a go ka dira tiragalô ya mohola setšhabeng sa Bopedi, o kgobokantše di swantšho tša magoši le baruti ba kgale le ba mehleng yeno le batsebagala; ka bontšhi-ntšhi bjo bo ka holago mehleng ya di tlogolwana tša setšhaba sa Bopedi.

Mohola wa bobedi, yêna le mogwaagwe Moruti Piet Jacob Marwale Phokanoka, ke bona bobedi ba rekilego seripana "Portion" sa polasa ya Loopspruit No.41 Madigômê goba Lekalêla "Nebo area" gom e bogolo bja naga bjona bo rekile ke setšhaba sa Kgoši Sekhukhune II le Kgoši Kgoloko Kgolane.

"Rôbala ka khutšo.

Gôrôga gayeng la bokhutšo.

O bônê tša seeding

Gôna bophelong bjo bo sa felego.

Go Jesus yo a re ratilego".

Tša Bomakgolo-khukhu le Borrawešu, Malôba le lehono.

Ditšhidi tša marumo tľhabanong, ditšhidi tša dikôma tša senna le meupo ya dikômana tša sesadi, le meupollo ya tšona e gôna; ditshidi tša go senya matšwaa le go bušulla (bushulla) digôna gomme go hlokêga bangwasi ba tsebo tše go dirila batlibatho tsebo: Mehleng ya makgolo a matelele a mengwaga e tlaago, go šiêla ditlogolo meholana ya Maphelwana a fano lefaseng le. Le ge dingwadi di le gôna taba kgolo ke ka baka la batsibi ba dilo tšewo ba sa ganêla natšo, ka ga ba sa rarilwe ke lefsifsi, le botlaêla go nyapollêla batho-baswa mehola ye bilego gôna malôba le lehono-(ke gore; mehleng ya kgale le mehleng yeno). Batho ba segagešu, ba sa le gôna, ba nago le tsebo go dikutlwa-kutlwana tša mehola le tše mpe; tša medirwana ya motho-moso.

Mokgalabje Nala Malatshi Selêpê, "o be a fele a re; bongaka bo rato tsibja ke motho yo a boifago badimo le Modimo, ga se selo sa batho ba šorwana goba ba dipelwana tša mahufana.

Ka gobane tsebjana (tsebonyana) tše re fiwa ke ka Wôna le bona badingwana gomme ba sa re hlokofatšanang goba bolayanang ka tšona aowaa!

Re fiwa gore, agišanang le phedišaneng le thušaneng ka tšona bophelwaneng bja lena go le lefaseng".

1295 Dihlêgêrê le diimetša bangwe le dikgopamiša ba bangwe, ka bo radira ka boomo, motho ke sebupiwa sa mešomo e matete, le ge fa kgaoganyong ye; go ka se ganiwe kgomo le mašokotšo aowaa!
Lengaka-merepe:—"Not given fully details".

- (1). Mahura a Tau, setlôlô sa Magoši, le bakgômana, le boradikgôrô tše kgolo, gore ba boifiwe; ga ba tšwelela dokgobokanong ditabeng tša mererô ya setšhaba.
- (2). Maima-maimela batho, se šumišwa ke bohle ba se tsebago le wôna Magoši a metsemegolo le metsemenyane.
- (3). Phaabašemane (phaabashemana): Efo dirišwa ka batsibi ba wôna gomme e ratwa kudu ke bosehlokwe ganong goba metataneng; yabo banthera-bare.
- (4). Molomobose: Ke sôna, ke tlo tsefela Kgoši goba Kgôrô le moahlodi wa yôna.
- (5). Diraagadibonwe: Aowaa! Ke tlo etša banna ka ragaraga le ka gare ga bona bo o tlo upêga lehono, o masobelong; o tlo thoba ka sefe sefata?
- (6). Morakêêla: morakêlêlô wa bonaba goba ka manaba, le mokgwa wa kalafo ya bolwetši bjo bothata.
- (7). Mmiletša: Mokgwa wa dikgobanyo tša mašwaala, a medirong ya papatšo goba go e tshetlêla kgorwana goba sekgošana, ka go tšhuma sekubeêgana sebešwaneng; goha ka phapušeng ya gagwe fawo a sa bonwego ke motho goba batho.

- 1296 (8). Seōthane: Seōrane, seōramollo; ke polêlô ya dingaka-baloyi ga ba bitša nama ya motho, kgobanyong ya ditšhidiboloi; ke khuduthamaga ya mmolêlô wa seloyi.
- (9). Lehunagadi ke eng? Ka sesotho, lehunagadi ke motho yo a bago le punô e kgolo ya mabêlê; Mabêlê-thôrô leotša goba leheea-(leheya). Bjalo ge kgônônô ebe, o hwetša punô e kakaa ye ka dihlaré tša dingaka, ba jeletšhi ba re; hlare sa mabêlê se gôna gomme ka tumêlô le ditshenyegelo ba tlo go gobanyetše peung ke dilo tše:- (1). Mabepe a Hlware (2). Sekanama (3). Tshetlo ya Motho goba lerapô la nonyana Mphswe le masepa a Kgwadiraa (kgowadiraa). Eupja tše bontšhi bja batho ba paletšwe, mabêlê goba lehuno ke dimpho tša tlhagô ka dilebanya ke Mrupi wa tšohle; dinaga digôna tše nonnogo le tše nontšhwago ka Morole wa dihuswane, baloyi ke ba bolayi go batho.
- (10). Serokolo:- Mohlašana woo ke wôna e lego makgona-tšohle, ke Moiloludi wa gohle mo go bifilego, modirišhi le motswakanyi wa dithakgiša bobeng bja dikgwathwa ka Maloyi; mohlašana woo go nale dinaga fao (fawo) o hwetšwago ka bontšhi kudu mafaseng a Lebowa (Leboa).
- Serokolo ke phôkgô, go hwetša le go mefsikêlana go maseya "Babies", ba anuši ka moka ba kgokêlêla sôna maokoding goba ditharing tša bana; sôna ke moleta kotsi neng le neng.
- 1297 Nagana "farm" engwe ya go rêkwa ke Bapedi ka mafelelong a thaba ya Leolo, e bitšwa ka leina la Serokolo gomme makgowa bona ba re ke Jagdlast No.333; go bonagala gore ke ponâgi "Torch" ya dialafa ka moka tša mekgwa ya Sesotho goba motho -moso.
- (11). Pelotheri: Se ke sôna-sôna, ga motho a thôma go nošwa dikgagara, o gobanyetšwa ka Pelotheri-Ke gore; pelo ya gago e dule e sa lebale selo, mabapi le kgokêlêlô ye.
- (12). Dialafa le dithelegi tše kgolo gomme mehlang yeno di hwetšwa ka bothata, tšona šidi:-

- (1). Leshapô la Tšhukudu. (2). Mošwathi wa Nare. (3).
 Lešapô la Kgokong (4). Leswafo la Phôlô le semetšo sa yôna.
- (13). Secilo ke eng? Ke letlapa gomme ke sôna kedišo (kedisho) goba pônêgêla ya dikgobanyo tša ditšhidi "powders" tša dingaka-baloyi:- "Ba rre re manaila re tlile, re batho ba mananetšane; a Sebilo"!
- (14). Nôka-"Loin": Ka;afa e kgolo ya bohloko bja nôka bo alafiwa ka tshetlo-lešapo la motho gomme e sego mašapo ka moka a mmele wa motho aowaa; ka le tee le bitšwago Khutšwane (bohloko bja nôga bo alafiwa ka bohloko bja e ngwe).
 Mehlang ya kgale bahu ba ntwâ tšwa marumo, ba be ba fo fatelwa ka matšabeng a dithakadu le moatswanong gomme ka dipula tše kgolo tša dikgogola, Mašapo a bahlabani a tšwêlêlê; e be fawo go ka bonwago Khutšwane ya motho.
 Mehlang yeno, setopo sa motho ke Bolokwane; O robatšwa ka poloko ya Lepokisi.
- (15). Kgwaletšo:- Kgwaletšo e ga bedi e ngwe ke ya go iša mašêgêrêpê, ya bobedi ke ya nthate o hloye yola:- "Ke mpholotšane wa naja ka mpholo a re mogatšaka fo rata naa ke nnoši", naa dirwa bjang? Sehloiša mogaditšong ka lesepa la mogaditšong, ka motogong wa sesotho (bjalwa); ke tiro tša basadi ga ba sa ratane ba lwela monna. Ke yôna melwa-e-dutši ya basotho, le bonthate ka ditiro tša ditšhila ka thutišo tša dingaka baloi; le ya tshila tša mawong a dilawong monna le mosadi.
- (16). Phôrôlô ya paati, "go rialo monna wa mphatho wa Manganaa a Phathudi Morwamotshe a re; selo se ka bego re hlakela sôna gomme le go rêka ka kgomo e kabe ele Mahlatse"
 Phôrôlô ya mothepa ke ge masogana a mošikologa gomme batswadi ba tšome ngaka baloi e phôrôlê ngwana yewo ca tšhidi e gobantšwe le makhura gomme ngwana yo o tla dirêlwa segorwana, sa go tlolela ka thokwana, go fihlêla a nyalwa, e bile a eya naso bogadi; Segorwana sewo ke modingwana wa gagwê le ge a bekiwe a le lapeng labo Mogatša'gwê.

Mokgwana woo, le matšatšing ano o sa fele o dirwa, kgomo go tsošwa ye e itshikinyago; beanyangwana a tle a kgahle masogana ka mabeanyo le monyana-tsokutsokwanawana mahlong le maotong.

1299

Kgaoganyô 490.

Ge monna a hwile a Mohlologadi o yaa kaye?

Karabo goba phetolo, mabapi le putšišo ye, e gora goriša mekgwa le melaô ya Sepedi gomme ke tshwanêlô ya gore, mokgalabje Modibone le Modiahludi; a e arabêlê ka botlalo go tšewo di kilego tša direga gomme le matšatšing ano go sa fele gole bjalo.

Bapedi ga se ba be bailolla Molaô woo, lege ele batho ba nyaalo ya motlalo "polygamy", ka mekgwa le melaô ya tšhagê paontšhifatšo ya leloko la bona.

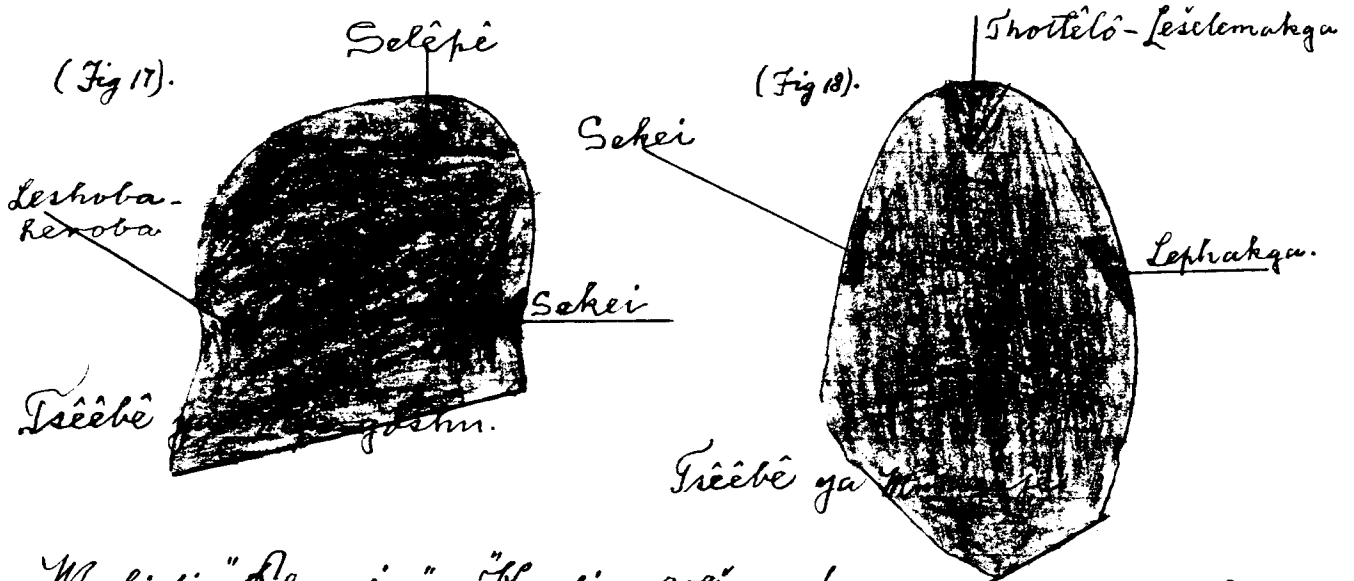
Monna ga hwile, mohlomong a tlogêla mosadi a nale bana goba a sena bana, molaô wa Sepedi, ga o hunolle goba go dumêlêla mohlologadi go hlala lebitla; ke tshwanêlô le molao gore Mohwelwa a dule lebitleng la monna wa gagwe gore lapa e seke ya ba Letlawa: Lapa e kaba letlawa ga go hwile mosadi, gomme mogongwe gobe segaswa sa go dutulla letlawa lewo ka seantlo, goba motho fêla yo a ka nyalwago ke monna yo wa Mohlologadi; goba ge a nale morwaye wa Malebana go mphsafatša letlawa la mmaḡwe.

1300

Mohlologadi wa mosadi, ka melaô wa Marota a keke a nyalwa gabedi e kaba bohloa, goba go dire tihalo gomme a amogiwa bana le Matiakathôka, le se sengwe le se sengwe, sewo e bego ele sa monna wa gagwe; le ge mohlomongwe ka bootswa a be a tswetše bana le monna goba banna ba šele (shele); o amogiwa le bona ke bana ba lenyalo la matiakathôka a mušimoneneng gomme a ka sepela a tšama a nyalana le dihlotlôlô goba sehlotlôlô sewo sa gagwe: Taba ye ke kgobogo le botšopja, fa setšhabeng sa Bapedi ba Thulare. Molaô wa go hlala lebitla o bothata kudu go setšhaba sa Marota, le ge motheḡa o be o nyetšwe gomme a be a se a bekwa, mohlaang wa lehu, o bikilwe ke leku la mogatšagwe; o gorošwa ka bogadi ka lapeng labo lesogana.....

Ngavanyô 491.
Kgomo a Pakwa Maswaô.

Ke mokgômana. Madikwe Mohlala, kahlano le mokgômana.
Seben Radingwana. Pakisano ye, ekile yaba
kgorong ya Marota ka ngwaga wa 1934-(May).

Molidi "Klantiff." Ke timeletive ke namane e nanalana, ga dikgomo dikgaretwa ditlhakeng marega a jêlêla, ka mo temelong ya geshu kganzî le thaba ye ya Magaragareng ka 1931; gomme kaba kwe kgomo e eshu eile le sefifi! Eitšê ka tsatsi le lengwe, ke be ke etšwa kuwa ga Matshatsha, ke gahlama le dikgomo dithevgela ka mo nokeng ya Lefeletane Kganzî le Seokodibeng (Seraganeng); mahlô aka a belaela namane ye gomme ka potologa rayô. Ka ga kantšaa ke leswaô la Selêpê tšebeng ya Mvogoshu, ke ge ke zeta, ga ke zihlile ke anegêla badishama le banna bageshu. Ka morwane wa gôna ka zihla ga Radingwana Moshate ka bolêla se ke se tromago, kegeba roma ngwana a nkisha kgorong ya gabo Seben gomme Modishama a etšeba afo tlavêga ka leswaô la Selêpê; ke ge se phinkgishama go zihlêla le lehono, ga re tloba ra zihla mo ga Phulare.

go tlo phêthwa ka mekgwa ya melač ya Sepedi, e lego kgafêlô goba tsênêlô ka malebana a leloko ke gore; ba-ramogolo goba ba-rangwane goba banyanana ba mohu, se, ke gore go tsoša goba go tsošetša ngwanabo lena peu gore leloko la gagwe le fele le legôna magareng a barwa ba Moukangwe:

Bogčši, bokgômana, bokgôma le go batho ka moka ba moloko wa Marota, mokgwa wa go tsošetša ngwaneno peu; o šikerwe le wôna Majakane a mehleng yeno ba gatile godimo gawôna.

Go hlôkwa, tihôkama-hlatše ya mehleng yeno ke mekgwa ya baswa goba bufsa, ga masogana a setšhaba sa Bapedi ba re go ganlana, le methepa ya dilete, gomme ba nyalana kantle le tiišetšo ya nyaalo "Lobelo" ya Sepedi, gomme lesogana le hwêlê gôna fa o; bjano lebila-thatêgô e šite leloko go latiša tsela-moh ologadi le ditšhuwanyana ga e ba di le gôna gomme se se diregile mehleng ye- "19th Century."

1301

Kgaoganyô 491.

Kgomo A Pakwa Maswaô.

Ke mokgômana Madikwe Mohlala, kahlano le mokgômana Sebeu Radingwana Pakišano ye, e kile yaba kgorong ya Marota ka ngwaga wa 1934-(May).

(Fig 17).

(Fig 18).

Molidi "Plaintiff". "Ke timeletšwe ke namane e nanalana, ga dikgomo dikgasetšwa ditlhakeng narega a fêlêla, ka mo temelong ya gešu kgaufsi le thaba ye ya Magaragareng ka 1931; gomme ke ba ka re kgomo e ešu e ile le sefifi!

Eitše ka tšatši le lengwe, ke be ke etšwa kuwa ga Matshatsha, ke gahlana le dikgomo ditheogela ka mo nokeng ya Lepelelane kgaufsi le Seokodibeng (Seraganeng); mahlô a ka a belaêla namane ye gomme ka potologa nayô! Ka ga kantšaa ke leswaô la Selêpê tsebeng ya mpogošu, ke ge ke feta, ga ke fihlile ke anegêla badišana le bana ba gešu. Ka moswane wa gôna ka fihla ga Radingwana Mošate ka bolêla se ke se tsomago, ke ge ba roma ngwana a nkiša kgorong ya gabo Sebeu gomme modišana a e tseba afo tlabêga ka leswaô la selêpê; ke ge re phinkgišana go fihlêla le lehono, ga re tloba ra fihla mo go Thulare.

1302 Mmigiwa "Defendant". Ia maroteng! Namane ye, ga se ka e rêka aowa, mmago yôna e hwile e bego e sôna le yôna ka leswaô la Selêpê ka tsebeng ya mpogošu. Namanyana ya yôna e hwile ngwagola lenyaga e bapola la bobedi, gomme ka mmala e foba wa mmago yôna le Melêmfêla ya dinakana.

Kgôrô-(Letlatšwa).

Letlatšwa la gahlola Setsulo la re Haoo! O reng morêna Sebeu, ga re gokwe, bolabola sena fa kgorong ye: Anke o re arabe:-

- (1). Naa o nale lešaka la dikgomo? Lya kgoši
- (2). O seaya afe maswaô a kgomo goba sehusane?
"Ke swaya ka tsogong la mpososu"
- (3). Ake o re botše maswaô a gago? Ke Thotlêlê le Sekel le lephakga.
- (4). Bjalo selêpê se, setšwa kae (kaye) mo tsebeng ya namane ye?
Aowa kgoši, ke be ke swantša (swantsha) le mmago yôna.
"Letlatšwa makaa!"
- (5). Naa Sebeu namane ye, o dutši nayo mengwaga e mekae fa šakeng la gago? Kgoši ke mengwaga (mengwaga e meraro: Letlatšwa gabotsana!
- (6). A ke re leswaô la gago le pônagalô kudu-kudu ke Lešelematla? morêna!

Kahlolo-Selêpê.

Sebeu Radingwana, o molato, e bile o ka ruta butshi, kgomo ye ga se wake o e bega mošate wa Radingwana; o jutši nayo nyaga e meraro, wene wo e tshêma mong le Shaku la ba bina Tlou- O lefela kgôrô ye kgomo tše pedi le go bušetša namane ye go mong wa yôna le go tsoša yewo wa go e apeya ka pitša wa ja le mosadi le bana ba gago. "Hlabirwa A Bauba!"

1303

Kgaoganyô 492.

Molaô le mokgwa, wa go kgopêla lebônê Maroteng.

Go šetše go fetile mengwaga e lekgolo le masome a mabedi, ga molaô le mokgwa wa go kgopêla Lebônê Maroteng; o sa šikerwe ga botse mashikarong (1838-1958). Ga e sale go thôma, ka kgoši Moukangwe, ka go nyala mothepa wa ga Seôpêla wa go tswala Thagaetala Mohube go fihlêla ka Maphutha-ditšhaba, morwamotshe wa pele, ka go nyala mothepa wa mmina Phiri le Kgoši Thulare wa pele (1600-1830); Bapedi ga bake ba re nthate, ba re:- "A re kwane re agišane, ke gôna re tlogo hlapedišana tša mekgôši ya dibatana; bošego le mosegaro." Ye polêlô, e be e bolêla ke mokgalabje Ngwanatsomane Sekwati Thulare ge a etetše morakeng, ga meraka e a fudišwa khwiting ya Lepelwane ka 1903 go feleng ga ntwala ya Maburu le Maisimane.

Ga kgôrô goba motse ofe le ofe, o tsoma Lebônê la motse goba motsana wa lona, ke tshwanêlô la molaô wa gore; Monyaki a tsênê ka motseta yo mogolo wa kgôrô ye hlapetšago yêna. Gomme a anêgêlê motseta yo sewo a se dutilego, a rumilwego sôna, bjale motseta o tlo êmêlêla go moiša kgorong e lebanego; elego kgôrô ya Matubeng a Sekhukhune wa pele; e be gôna motsomedi a išwago go kgôrôkgolo ya Marota. Gomme ga ba fihlile, ditaba di begelwa Thulare, bjalo; Thulare a re: Agee! Ke bose bana ba modiše a makwa, ke kwele Nna: Ke tlo le tsebiša (tsibiša), bjalo Mokgopedi o tlo newa sefeta a fulara gomme a dutši a sekegile tsêêbe a thaeditše swanyane;

1304

Thulare ga Bakgopedi ba fulere, o tla bitša Bakgoma le Bakgomana a laodišetša ka moka sewo barwa ba Kgoši Makofane a se kgopelago go Marota. Gomme thêpô ye ke khuduthamaga ka lapeng Tima Mollo. Ge e ba Thulare a sena motheja, o tlo gafêla barwa rragwe goba banyanana, gomme le bona go sa hwetšwe selo; gôna o tlo neêla kgôrô e ngwe e kgolo go bêlêga barwa ba Malelana goba Maphopha.

Bjale ge, ga dipolêlô diphethagetše, Tonakgolo ya Thulare ka taêlô, o ahlamêla motseta wa ba Makofane gore ba bowe ka sa morago, ke gore batle ba kwe tša kgopêlô ya bôna; bjalo motseta o biditše bana ba gagwe ba gorogile gomme sediti se dula ka lapeng la Mošate (Mošata).

Bjale mmolêlô o fihlile seremong, barwa ba Makofane ba laetšwa ka gabo-bone gomme Sefoka sehlongwe Mathuding, Mabothisakga ke tswerere! Sefoka se ke bohlatse gore, lehono ke kagišano le morwa wa Thulare; re tlo hlapedišana tša mosegare le bošego.

Mokgwa woo, wa kyalano "Affinity" ya Mabônê ke wôna o agilego dilete le go dira khutšo (khutsho) magareng a batho baso; Ka gobane kwelana bohloko bja madi ga bolebalêgê neng le neng.

1305 Le ge, dithopa tša ditšhaba tše dingwe disa tsênatsêrwe eupja, go bonagala mohuta(morafo) wa ba banwe, kopanô le maatla a bona o phêtha aditše ke nyalelanô yôna ye ba rego ke "Affinity" ka Seisimane, ka se "Afrikaanse" ba re, ke "Vervantskap" goba "affiniteit"; MaAfrika a maso-Khudu ga e lahle legapi la yôna, se lahleng kopanô ka nyalelanô. Ka mabaka a mangwe, baaroši (baaruši) ba re, nyalelanô ke mokgwa wa sehetane, aowaa; kgopolo yewo (yeo) ke maka, ke polêlô ya batimêla, nyalelano ya madi a moloko goba ka mokgwa wa bogoši ke go lôtana (tôtanô).-

Bala go puku ya Mathômô ya Moshe-"Moses" e bitšwago Genesis 24. 1-67; batho ba bantšhi ba gônôrwa gore yo Aborahama e be e foba motho yo Mosêhlanyana, nrang e be ele mmotegi yo mogolo wa selete ka totlalo; ga Bopedi e phela ka go nyalelana Mabônê e tlo dula ka kagišano mehlala e metelele.

Moruti; "Senior". Motubatsi, thêto go Mr. F.P. Lizamore. Ka letšatši la dibedi February 1967, fa Kgalatlou gobe go kopane pitšo e kgolo ya tlaang ka dikobo, ya Magoši le Magošigadi a tikologo ya naga ya Sekhukhune; bontšhi bja baštapele ba setšhaba bja nkgopotša pitšo ya la 23 December 1922. Menleng ya "Sub Native Commissioner, Major D.R. Hunt". Bjalo ge, sêrêto se go morwa wa Lizamore, e tloba Seg potšo, go ditlogolwana tša Marota ka bophara; ka kudu-kudu go tiya kgomo lenaka go baaroši le balatedi ba seantlo Manko odi Thulare Sekhukhune.

Mabohlatse a melaetša; shiaa:- "Ge ke bala ka gare ga Testamente E Mphsa: E re rutile gore, ka moka batho ba sa kago ba kolobetšwa, ka Meetse le oya o Mokgethwa; ba keke ba tsêna lmušong wa Jesus Kristus morwa wa Modimo, ka morago ga lehu la nama". "The bantu Commissioner", a tokama godimo ga mentšu a mohu mogologolo Thulare wa pele, ga Bapedi ba sa agile gaye Mogokgomeng goba Mokôrôwane Tubatse 1824 A.D.; ge a be a laêla barwa ba gagwe. Morwa Lizamore a re: "Lehono mang le mang, lena Magoši le Magošigadi, yo a ka se fetego ka mo letsogong laka la mmaguje e ka se-ke yaba wa pušo ya kakaretšo ya Lebowa (Leboa) fa tlase ga lmušo wa "Republiek Van Suid Afrika".

Bitše ka gore ke tseba le go bôna sewo motse wa Mohlaleitse, o timeditšego metse ya Mabônê Methepa ya Magoši a Magolo a ba bina Noko ya Mohlake, mogologolo ya ba joo!

1307 Barwa le basea ba Thulare ba fapugišwa tsela e išago kwanong le leagong la kgonthe-nthe; la boweletša la phohegala lentšu la Sepietla Mangana.

Ramabe O re:-

Kuwa! Morem omeng o moso motsholla kgwahla!

Ntshe go hutamile tau ya Serongwa;

E severe tshosa le selôpê, tlats'eng la Kgalatlou:

Kgomo eme le namane thupudi a segoba,

Ramahwetša ba paletšwe; Seboko se fihlile ka go bina bonangana.

Ke nani? Ke mantshohlong, le mootlwa va mosêlêšêlê
mohlare wa legolla.

Bowa nabo morwa bozanore, ga se tšôpô ke bôôya riri sa
motho!

Rwala kukuta Ala sa Mashila-agatiše:

Tšeya sefoka sa bagale, ba phenkgodišwe le bomatshebêla-
dithôthômêla molaong;

Ba tsere Thêêbê ba fulara.

Ga ebe Kgwênêrê "Tawawaa!" lesogana:

Rwala Kala marêna, Matsuka a bo dibilwana

Kgologolo ke ya khuhuna godimo ke boifa (šia) melwana ya
bašemany na.

Agee! Iiphaphêla tša kgomo mohlôka letlalo.

A lebotša Sepitla mangana ga aitše:

Tše Ntšo le tlo kate-katiša; gaele tša khulong le ka se
bogôrê (bogôôrê).

La fifla ka kguudi a ferola Ntaka-a tšeya mogaše, a pipetša
sefahlogo.

1308

Kgaoganyô 494.

Serêtô sa "University" ya Lebowa ke:

Senior. Motubatsi.

Agee! Agee-se! Mamabolo a bjatladi moêna Kolobe, re "lore
re bonang; rare re kweleng? Kua Turfloop "University":
Thabakgolo ya Leboa, Moswana le Ararate eitšego botulele yare
bophara!

Thabamohlôlô e kase lebalwego go iša melokong ye ka se balwego
ya baknutši ba Leboa. Hlaboša mokgoši Mamabolo a bjatladi, o
botše Ramapulana a Tswetla-Thôbêla sa ditšhaba le mmatsbaka
Maimêla. Mamabolo a bjatladi! Letša phalafala, Modjadji
moneša pula le mohlaba-a daboka ba kwešiše.

Afa Phalaborwa-Malatji le Sekōrōrō morōka a mahlō a mahubedu,
ba ekwa ping e kgolo "University" ya Leboa (Lebowa)? Hee!
Hee! Gwa riano Moshwēshwē go Modimotšana wa Noka ya Tubatsi ,
a re; tlaane le mpontšeng! Šibano batho ba Hlōtlōō le tšwago
muši sebatana ka kwēla.

Tšana tša biloga dibatana marota, bana ba Kubjadi a Masoka;
Matuba. Magōlōpō. Manala gwa tupa lerole goya Kirimišitwane
go tliša Hlōtlōō le tšwago muši- Moswētē le Ntetšlē (mantshētshē),
go tlo tephēmēla mekgoši ya mehlaa.

Agee! Kgwēnēnē Masogana a diepē le Methopa ya Matswēlē! Leboa
ga lebowe, bana ba thari ya Kgokong. Agee! Bogelang sešma
ge ba kunyuga mojako! Bonala! Bophaswa le mothotwana wa
Hloogong bana ba thari e nthso!

1308

Kgaoganyō 495.

Tša Moruti wa Ned Geref Kereke fa Naboomkoppies.

Le hlabile ga botse, la Sontaga 5 February 1967, bana lebo tatane
lebo mmane, go e kulaolwa la ke se šalēlē morago; ka hlaiwa ke
tša Lentšu la Modimo.

Ya boweletša la bobedi yare: Hee Naga! Naga! Naga! Kwa
Lentšu la Modimo!.

Ba phorelana bana ba mosadi yo mosō, ka tlase ga morithi wa mopipi
le mongana, a fihla Moruti Enose Setjakadume Ramaepadi a se
hlabola Sefela, Molomo wa hlatlolēla dipelo le kgopolo tša
nyorēlwa go lapološwa; la dikēla taadi e amoša latšaana: Gwa
kgonwa senkō batswadi le bana, a eme a e tshitletše ka la:-
"Manaba a kereke ya Ned Geref lehono ba nyamile Mmušo o refele
madulo a moagō, e tlo agiwa le ge manaba ba ka ngwala marifinyana;
ba ka se kgōnē selo manabanyana awo".

A boweletša mmoweletele, kgaladi ya mmowēlēla! Thērō ye e thomile
ka iri ya 11.35-12.15 p.m. ge go nyako tswalēla Mokgōmana
Gad. M.M. Sekhukhune ašma a re go phuthēgō:-

"Bana ba Thulare! Lena le seke la nyama (nyama), tiyang maatla le tsene phuthêgô ye le Sontaga sekolo; ka mafolofolo le dipelo tša leratô la Efangedi.

1309 Eitše ga go phatlalalwa, ebe ele auwii! Kganthe fa motseng woo, go nale manaba Moruti yo ke gôna a sa re gwaetše; ka go ruta phatlalatša go re botša manaba a kereke ya gagwe, a gegeya a sa thule maina a bona auwii; motseng wa Marota, polêlô ye, re tlo lebêlêlana bjang; re tšeišana (tšeishana) mello bjang gare ga motse woo!

Hleng re tlo palêlwa go sepelêla direlong tša boruti bja gagwe, ke gôna a e kgobošitšego; ga ele lentšu go kwetše la tiang matla bana Thulare!

Lege borrawešu, ka baka la go rata leagô la bona, ba be ba re ga ba phekganêla ngwanabo bona ba re; o theletše ke leleme eupja thêrô ye ya ngwana wa Ramaepadi e šile lengalatšepa dipelong tša bana ba Sekhukhune II; Ka gobane ke bona baêtapele ba setšhaba se sa Marota fa "Naboomkoppies No.262"; Sekhukhuneland "Area" Naa o kile a kwa tšebedi, goba go amogêla borifi bore; Hlabirwa o re Kereke ya "Ned Geref" marota ga ba e tsome fa Bogwasha?

Naa a kere Kgoši Molodi Sekhukhune, o tiišeditše kgopêlô ya moago wa "Ned Geref" fa Naboomkoppies; ka lengwalo go "Bantu" Affairs Commissioner"?

Seêma sa borrawešu se re: "Ga e aaga, e ya e kagêla gomme ga e senya, e ya e tshenyetša, kage sebatana ga setennwe ke mošima se šuhla bôya; go bjalo go Moruti E.S. Ramaepadi fa lehono 1967.

Tlhathollo ya Mephathô ya Bapedi ba Thulare.

Bjaloge, maina a mephathô ye ya borrawešu e šilego ke borakgolo-khukhu, ka go hlatlagana ga yôna, e refa thuto le tlhaologanyo gore bagologolo lege ba be ba sa tsebe matlôôkô; eupja kgopolo tša bona ba be ba hlaologanya go re le bona ke Baeti lefase.

Šiakhwe maina a Mephathô go thôma Tubatse gomme le mehleng yeno e sa rêlwa, lebaka "reason" ya mphathô goba Moroto, ebe ele selo sa go hlompšana le molaô wa Mogolo-moroga-monyane; ka baka lewo Mogolo o be a hlompša monyane gomme le yêna monyane a boifa mogolo.

Le ge monyane a ka bekiša mogolo ka matla a diphaaka go lweng, ebe ele molaô le tshwanêlô gore; monyane a seke a iša seatla go mogolwane lege ele ka go tswalwa goba ka mphathô, ba mphathô wa mogolo ka moka ba ka tsogêla monyane matla ba mokwiša bohloko ka go hlompholla monna wa Mphathô wa bona.

Molaetša:- Ka ngwaga wa 1909, ga Mphathô wa Dihlwantsweneng (Makgola), ga go Ôtlanwa phôôlê, mokgômana Phathudi a ganêlêla mogolwane Kgoši Sekhukhune, ka kgati ya Moretlwa; Matuba le Mankwe a Mamogudi ba bowa ba tetala (têta) Phathudi a šala (shala) a re hubêê. Ge go ukangwa mphathô wa mathômô Tubatse šoo:-

- (a). Mapulane: Ke mapulane a tau mankga morôtôlô wa marumo, mphathô woo, gwana gwa tšwa seripana sa Mapulana, gôna mo Tubatsi Mphathô ba o buluditša ke kgoši Thobejane morwa Lellelateng (1500 A.D.).
- (b). Magaba: Ke mainela kobo mokgatla, Mphathô woo ke wa Kgoši Monkangwe.
- (c). Maponyane: Ke Mphathô wa Kgošana Sepobe ba re o bolotše ka ngwaga wa nonyana e bitšwago Ponyane.
- (d). Matuba: Digôkgêla ga ba swere ga ba phonyokgiwe: Digôlô ke go paala motaga go dikologêla mol la bjale ka leokodi "Tie"-go goma-madiba a Tubatse

- (e). Manala: Ke gore, Magohla-go gohla goba go gohla mokgopa ka dirihla.
- (f). Mankwe: Dithamaga-goba dikgwadi, mebala ya Maparapara Nkwe.
- (g). Makwa: Bakgalabje ba re mphathô woo, ba be ba sebêlana ka melodi go etša dinonyana ga dibitšana, bogologolo ba be ba ganetša go letša molodi (moludi) ka lapeng.
- (h). Makgola: Ke gore, go kgola ka mogoma goba selêpê, mehleng yeno go kgowa ka digerafo-tša sekgowa.
- (i). Makgalwa: Ke makgalwa a kgomo Maila boteng maila bete sa nama go riano Kgoši Sekhukhune I; ga a kgala leina la Madima a gana ga morwagwe Bokgobêlô a ka bitšwa Maswene a Malekutu morwa wa Kgoši Mampuru Sekwati. Ga go bolêlwa therešo, mphathô wo wa Makgalwa ke wa Mabowe morwa wa mokgômana Moji Masemola. Kgošana Mabowe o hloka fetše Khwadibeng 1895 A.D.
- 1312
- (j). Madikwa: Ke gore, Mahlwa-mokolobê wa marumô mphathô wo wa Magošolle, o kile wa dikanêla manaba wa hlwa sekhung sa dirwa; wa mokwa Magošolle o re yêna ke thaathô ya Motse-Ke gore; pheko ya leagô.
- (k). Mabjana: Ke mabjwe a melomo, go bonagala gore Kgôrô ye, ebe ele go Kgalana ka melomo fêla.
- (l). Madisa: Madisa a Djate, ke gore diputšaane; naa diputšaane kege diitšeng? Nke dirato šika dinnoši.
- (m). Magôlôpô: Dipitsi tša lešoka.
- (n). Magasa: Ba re ke diro goba ledimo, mokonani Sejato.
- (o). Mangana: Dirôtha tša Mag era goba Madiga gaa kgoboketšwe gomme a leteditšwego tlo tshungwa ka mollo-dirêmêla.
- (p). Madima: Ke maswene a Malekutu morwa wa Thulare gomme mphethô ke didimala

(q). Dithaga: Ke gore mereba goba kgaang, Dinonyana tša go tseba go aaga dihlagana tša tšona, ka mabjaang e sale a matalana; nonyana tše bohlašana dilemogile diji baneng batšona, dikgokeletša sehloga thabjaneng ya lekabe la mohlare.

(r). Matšageng: Mphathō woo e sale wa seripa sa Mangana, ba ripagane ka dikgōrō eupja ke mphathō o tee.

1313 (s).Mahlanyaneng: Moithuti wa melokoloko ye ya meroto a kwešiše, Mahlanyane ke kgōrō ya Maponyane, ya yo mongwe wa Motlogolo wa Kgoši Mookangwe wa Diaala.

(t). Malokonng: Malukong (Malokonng) kgōrō ye, ke ye enngwe ya Morwa wa Thulare I. Mokgōmana Makopole; ga ele motseng wa Marota a Mohlaletse e timile to swana le ya Mahlanyana.

Morōtōlō: Ke 'ina la tshidikgolo ya marumo, moreba wa sephōōkgō, monyatshišo wa dipheko tša bangwē: Go kgodiša diraa tša bahlabani gore marumo a fokilwe sennanna, boi bo sebe gōna dipelong tša bahlabani, lege go ka lebanwo le mabothata tlhabanong; morōtōlō ke se sengwana sa gabo diraa ga dibonwe. Lebo mootsedišo ba gōna kgobanyong ya ditshidi tša Marumo goriano Mogologolo wa Dingaka-tlhabanō; Mehleeng yeno batsibi ba tšona ba fulere go šetše bo-maanō a go ja tuu! Baswa re makgowa, ntwā e fenya ka leswethe le difahlēla tša tlhabanō; Lerumo goba peetlwa e keke ya lebana le dibetša tša mehla ye le mantshētshē le ntetēlē le Moswētē dipaletšwe: Aa go opelwe ye koša re re:- "Nkgwete re fentšwe! Re apeile dikgōbē, re beile dikotsē fase.

1314

Kgaoganyo 497.

Naa Mohlapo (Mphoko) ke-nng o holang,

Putšišo ye, ka Mohlapo goba Mphoko, ke tshwanélô gore moholo wo wa leago la borrawešu le magoši a bona, o hlathollwe gore batho-baswa ba be le pipillélô; ba se ke ba belaêla ditiro tša segologolo.

Mohlapo ke tirô ya ditshila-tshila, dilo tše digobanyago mphoko, ke tše dintšhi kudu gomme go nale tometšo; ewo e dirwalago elego yona kônôkônô e fogo tseba ke Kgoši le ngaka gore ke-nng.

Mohlapo ke meetse, a gelêletšwe go kgadibakeng a Sekêkê gomme, se nale phokoletšo ya sôna;

ga o ka lemoga gore Sekêkê se le kgadibakeng ya sôna ka tekanyo ya tsebo ya dikêlô tša meetse e kaba dihafo "gallons" tše makgolo a mabedi, mphoko wo ga e sale mehleng yabo-mmawešu, o be o gélêlêlwa meetse ke bakgekolo ba gumilego Madibeng, le magokgolana a bannyana ba lesome la mengwaga gomme Kgélêlêlô ye; e ditwa ka molaô le tlhókômêlô ya Sešate. Dilo tše tsênago ka mo pitšeng, ke diphôôfotswana tša Masolo a Laotswego ke dikgagara tša Mangaka-pula, le mafofa a dinonyana tše sepelago le maru tše tšwago nokeng tše kgolo a gôna ka mo dipitšeng.

1315 Mohlapo, o rwele bore (dibolayi), ga o lewe, ke ditšhila-tšhilela; o hlókômêlwa kudu ke mmago setšhaba le bohle ba ngwakô wa bogoši, bja Marota; goba go Kgoši efe le efe e nalego tokêlô ya Mphoko wa temêlô.

(I). Ge maru a ratabetse a sa rothiše meetse tikologong ya selete sewo, sa mathômô borrawešu ba be ba rapa lesolo la dibêla gorme ga go fele go padile, go hlabjwe mokgôši gore, basadi ba tikologwana ya mošate go gélêlêlwa meetse ka nokeng go tlo tshollêla Mabitleng a fao (fawo) go robetšego beng Motse; bjalo ga Maru a sa ratabetse; go tlo hlabošwa gape-gape Mokgoši wa gore Mathumaša ka moswane Mphokong temêlong! Mathumaša a tlo o tšwa ka magôrô (dikgôrô) ka moka go swerwa dipitšana tša seripagare sa "gallon" goga mphoko gomme ba foba thêlêlêlê ga e se Lebole le Ntepa fêla (fêêla) mmêlêng.

Mashoboro le wōna šiba, ba geletše mphokō ka manaka, thušano le mathumaša a moroto wa bona; ge go thatafala kōmēlēlē e boifiša gomme pula e sa rōthē; go tlo gofolwa kage (gae) Mosēēgō (Tsate) lebitleng la kgoši Sekwati I.

1316 Nthse go lobiwa ka namane ya pholwana entso e senago mmalana iša ke segagara sa direti go rapēla ka dithētō tša boikokoletšo gore; o re fularēla o reng!

(II). Go foka fao (fawo) Mothepa goba Mosadi a phumilego šokeng goba morakaneng temelong, lege a belegetše kaye le kaye fawo e sego leageng la dipheko tša dikgōrō tša motse: Ke gore, go raka maduuma (madimabe) aa ka thibēlago pula go rōtha naga ka bophara.

Mekgwa le melaō (melawō) ya borrawešu go bēlēgēla ngwana šokeng ke molato ge taba yewo e sa begwa Mošate; selefa gaebe kgomogomme melaō woo ga o na nthapeleleng ga e se go phaphatha ka kgomo fēla.

(III). Ge motho, monna goba mosadi le ge ele Leseya, a hwēla nageng goba Morakaneng (metsana ya mashemong), felo fawo ga lehu le begēlwa Mošate, mphokō e bile masogana a o tšeya ka lenaka goo foka madulo awo go ilolla maduuma temelong yewo ka bjakō.

(IV). Ga legadima (Tladi) e ka tiya "betha", Kgaufsi le motse goba ka gare ga motse, le gaele kuwa Mašemong, mphokō o a kgofišwa go foka felo fawo go ka gobatša baimana; ka go ka bēlēga ngwana ale malwetšana a maduuma: Kotsi ye, e hlokometšwe kudu, e bile e tsibja kudu-kudu felwana fawe.

(V). Ge tladi e teile mohlare gomme wa hwetšwa o pharogana mafatša, Mangaka-Kalafo, a fore nonodi; diphatola tš wo (tšeo) ditlo tšewa yaba tša go kgogiša baopiwa-hlōōgō.

1317

Kgaoganyō 498.

Tša go lemoša pōtšegō le kholofēlō.

Moruti F. Mminēlē wa "Evangelical Lutheran Church" e tsibjago ka la "Berlin Mission Church", Mmotegi yo o rotše modiro ka la 29 January 1967; o ratile Efangedi fa motseng wa Kgoši Legadimane morwa wa Kgoši Ntwampe Mampuru: Sebaka sefetago masome a mararo a mengwaga, Moruti Mminēlē ke Mohlanka wa pōtšegō, modiredi wa maakgonthe-nthe go setšhaba sa Bapedi.

Ebile ebe ele yo mongwe wa Maloko "Member" a Leolo Bantu School Board, ke motho wa boikokobetšo, ke motho yo a senago lena alatsepa; mehlala ya gagwe e lateleng baruti ba bafsa Mahlanola nkwe.

O be a hlomphiwa ke magoši ka moka a tikologo ya dilokong, le Kgoši Sekhukhune II le kgoši Ntwampe L. Mampuru; ka moka rena bawo re motsebago, re mohlologēlēla mahlōgōnōnō a botšofadi le gore, Jehofa Modimo Ramatla-Ka Moka A moadime matšatši.

Kuwa Mohlaletse go nale Mokgōmana Maponye Maatuku Matshi wa mmine tau, Monna yo ke motho wa sedila kudu, e bile ke motho yo a swerego "Kepu" ya tatagwē ya tsebo ya bongaka-dihlare le dikgagara; monna yo o nale morwaye ka ngwaga wa 1929, ke ge lesogana le ale lesome le metšo e mehlano ya mengwaga. Lesoganyana le, tatagwe o motlwaeditše go nwa bjälwa ka kudu ka go sepela naye a mor'aletše Lēōkwa (sephutha) la dikgagara le dibeeba, gomme 1318 kaye le kaye, fawo ba tōpagō sa go huwetša ditaola se fetela go rēka bjälwa; bjalo ngwana yo o lemala go nwa bjälwa go swana le tatagwē.

Ga mabaka a e pōlēla, ngwana yo ga bona bagwera ba gagwē, ba apere tša se sogana; o re go tatagwē, ke rata goya sekgoweng: Bagwera baka ba mphala! Tatagwe a re, ariye ngwana o monna bjalo tšama o tseba tša ntle!

Lesogana le ga ale kuwa sekgoweng 1950, a feditše ngwaga le kgwedi tše seswai (seswayi); mokgōmana Mapone o ngwalela morwaye borifi o re:

"Aga! Wene o wa tseba sela re-bego re se "šoma" Nna le wene, nthomêlê tšhalete ke tšomiše modito wola wa rena, mabjalwa a sa foba ka wôna mokgola o tsebagô; ke ge morwaye a thôma go romêla ponto tše diselêlago (£6/-/-); ka ngwaga wa 1951. Naa mohola wago rutiša ngwana bjalwa ke eng? Batho ka moka banna le basadi ba nale tsebo gore bjalwa ke sejo, eupja ga sesejo sa go lematša ngwana, mehleng yeno tshenyego ya masogana le bana ba dikolo tša dithuto tša kgonthe, ba fetogile matagwana; naa e tlobe bafe ba êtapele ba setšhaba se; ga bana ba magoši ba e tahletše ka sekekeng?

Mokgômana Maponye ke monna wa mphathô wa Thulare II; monna yo ke motho wa go tseba bongaka bja tatagwe gomme gaa sware selo diatleng; ka baka la go dira bjalwa Lekgêswa la Mosegare le bošego.

Motho o be a ruiwa Maroteng.

Ka ngwaga wa 1856 morago ga Madisa, go boweng Tsolameetse, go tšo amoga Maswatse mehlape ya Barôka ba mošola wa Lepelle "Olifants-river"; Mokgômana Barwe Kgetshepe Maredi monna wa mmina phiri. A kgahlwa ke namane e nakhulwana, ele tswetšhi šakeng la mokgomana Saleka Maroga; ke ge ba boledišana ka go tsebana bobedi, ka sa-Mphathô wa Madikwa a Kgoloko Sekwati Thulare. Gomme ga ba kwane, go rêkêlana, Mokgalabje Saleka a re:- "He! Bjale kgomogadi e, o ye; o egamêlê ke mang, ka gore fa e fo kgôna ke mokgômana Malwaleng Kgopatšweu; bjalo o tlo e reng?" Mokgalabje Malwaleng a re:- "Nna nka fo sepela le Maredi go mogamêla, ga go petagane selo go nna"; Morêna Maroga a re :- "Matswerere Kgopatšweu!

Ka lebakanyana, Mokgomana Maredi a gopola kgomo yela ya gaewe gore e gôbrôgê gomme Kgopatšweu a e goroša Mosêšga, e sale gaye la mahlaku; Morwa wa maredi a re:-

"Kgwênênê!" Kgopatšweu a begwa go morwa Thulare a tletleb na, koša ya maropa ya binwa; Kgopatšweu ya ba monna wa kgôrô ya ga Maredi.

1320 Batlogoloba gagwe Kgarebe tše tharo yo mongwe e bile a nyalwa ke lesogana la morutiši wa sekolo sa bana maabane, leina la morutiši ke Morêna John Kgare; ke lesogana la Moletši (Moletji) obe a ruta gôna fa Mohlaletse. Eitše gore a "transferred" go rutiša Lobethal gomme bommagwane a kgarebê ba dula "Loopspruit No.41; Bapedi tribal Farm" ba nyadišwa fa Kerekeng ya A.M.E. Church motseng wa mokgomana Rantobeng Simon Morwamotshe Sekhukhune ka ngwaga woo 1941 ka Moruti Michael S. Sebasa.

Seêma sa borrawešu sere; ga gabo monna ke mowe a rôbalago borôkô, motho ga a bôna Magôrô a ba bina kwena, ba bina tau le ba bina phuthi; ba tlile ka go alamêlwa le maboruthu a leagô gomme ba bangwe ba kgulogile ka lejo lele bego le lewa Thaba-Lesêêgô.

Ke therešo mehleng yeno, moshaparegi a keke a falalêla Marota, falalêla Marota, ka gobane Maušwa goba magôbê a jelwa ka malapeng; bjale motho wa mofaladi a ka bôna kaye sa go lapološa moya?

Efele mokgwa wa leagô, o sepetše le beng ba wôna, se šetšego ke gore; dijo tša tšaka o tlo patêla ka bo kae! Ke sôna sewo bafsa re paletšwego ka sona; ke gore; diatla difapane, ga a ija mong bušwaa a nokêlê ka potleng goba mosadi a tlemêlêlê lehuto mojweng wa thêthê.

Baile batho ba makgonthe-a-kgôkgô, go šetše (shetše) mabeša nama mašimolla a šimêla; diphuphu-thišwa ka molôra ba fêlago pelo go bôna tša bagwêra ba bona e be Lennthse-Môpašagong.

1021
1321

Kgaoganyô 500. K34 / 120

Segana go botšwa, se bone ka morôpô.

Tša mokgômana Setaguse Lelau Maleka, o belegwe motseng wa Botšhabêlô, e bile maseya a mathômô amotseng woo mehleng ya Dr Reverend Alexander Merensky (Mofahlolodi wa setšhaba sa Bapedi ba Thulare); O be a re:- "Ke yo-mongwe go bana ba go Kolobetšwa boseyeng ka Tumêlô ya Badumedi go Efangedi E kgethwa ya Jesus Kristus", gomme polêlô ye ya gagwe, ebe e se kgujana le ye mengwe mekgwa ya Majanana; eupja ele motho wa go sepela ka maoto a mararo awo a sa kgodišego badumedi a nale lengwalatsepa.

Batswadi ba gagwe, e bile batho ba mathômô ba go hlanôgêla "Berlin Mission Society," ba latela Reverend Winter (Bole-la mogaba) le bo- Moruti Martins Sebushane Moganedi le Job Pududu.

Mokgômana Setaguse o be a sa kgolwe ge go bolêlwa gore motho, go fo hwa nama gomme ga ele mooya ga o hwe, o fele o bonwa ele serithi; a phega-kgang a re:- "Motho ga a hwile o hwile, tšewo tša gore, go nale serithi (Tebela) ke maaka ga e gôna".

1322

Eitše ka ngwaga o mongwe, mokgomana yo o be a etetše kuwa Manôgê "Geeneinde" kgaufsi le Sefelere, gomme a hweditše mabjalwa ele tlopampedi, a hlwêla go nwa; go fihlêla letšatši le dikêla e bile eba lefsifsina go lewa dijo tša dilalêlo. Gare ga batho ba eyaa dilaong, a re šalang keya gaye Mohlaletse "Paradys" gomme ba lapa ba re auwii ke bošego rôbala; a re:- Aowaa! "Ke tlo fo sepela, ke monna ga ke boife selo!" Ba lapa ba re Sufi lee! A re:- "Monna ke phiri o sepela ka lefsifsi"; ba lapa ba re o dumediše bana ka lapeng.

Mokgômana Setaguse o bonwele bogoma ka puruburu, o fo kgêêba segoshane, eitše ga fihla Mogohlwaneng go lebana le kgorwana ya ba malleka ka mošono wa Maopê a mabedi; Maphsikologane le Mohwetsi: A bôna Mollo- pêê ! pêê! pêê! A re motho ele gaka o swere mollo! Mollo wa tima, a fele a sepela,

eitše ga a fetile (fitile) felo fale a go bona mollo, a pēkwa-morago; ke ge a bōna gape mollo wola- pēē! pēē! pēē! "Ke ge a re bannatena! Mollo o reng ontshetše morago? Ke ge a re:- Dinawo-hlanoga!" Tebela yare agaa!

Serithi sa mohu, sa lala se modibiša bošego ka moka, go fihlela ga dikgogo difologa; ke ge a thōma go tšhabēla ka kgorong ya Mokgōmana Phatlane gomme borokgo le paatši (paji) le hēmpē dišetše digweng tša megaaya. Ke ge Mokgomana Phatlane a phutha morwa Maleka magōōlē "Nakedness" ka borokgo (mokhwamēlo wa maoto mabedi le hēmpē), bjale Setaguse a re; gonya-ke-eme-ke lahlile!

Monna yo, ebe ele Mamoratwa wa bjalwa, lethabo la gagwe ebe e foba ga a nwele, ga a sa nwa, mang le mang ebe e foba Sebērēkatērē-ke gore; motho ke poponōnō goba sennkga "Bad smeller".

O ile badimong ka ngwaga wa 1932 ele monna wa menyaga ya masome aa seelago le metšo e seelago a kgaogana le ditirēlō tša bokērēkē, o hwetše ka nageng ya "Crown Land"-Djate fawo a bego a khudugetše nthse gammōgō le lapa la gagwē.

1323

Kgaoganyō 501.

Dintlhaa tša diputšišo, e tee kgaoganyong efe le efe.

- (a). Ke sefe setšhaba sa molaō, wa tlhobodišo ya motho wa mosadi kahlolong ya letlatswa?
- (b). Naa a reng Mr. Lizamore, go Motodi ka la 22nd December 1966.
- (c). E bile mang motho wa tšwelopele, motseng wa Kgoši Phokwane Fhasha; Mphlaletse?
- (d). Ke-nng se kilego sa dirwa, ke mante; mogatšaa kgoši Sekhukhune wa pele fa Mohlaletse?
- (e). Naa o ka hlatholla mokgwa ya Moloko mabapi le dikabēlanō tša se wōna?
- (f). Sa rēma bjang selēpē, ka taba ya mokgomana Mamogōgōbē le mothepa Maatsēkē; naa ebe ele molaō?

- (g). Naa thapêlô ye ya Moruti Motubatsi, wene o kwešišang moyeng ya gago ka yôna?
- (h). Ke dife ditaodišo, tša go utullwa ke lehu ele la mang kaye?
- (i). Ebe ele ka letšatši lefe, ga go bulwa Leolo Secondary School?
- (j). Ke-nng, hlatholla ka bolokwane goba bolebatša?
- (k). Ke-nng tše Mokgomana Benjamine Tsêka a go dikgobokela a sa phela?
- (l). Naa bongaka bja sesotho , boka hola; ga boka rutwa ke batho ba bjang?
- (m). Naa ke kgopolo goba ke molaô, nyalano ya motlalo?
- (n). A leswaô la diruiwa le dirilwe bakeng sa eng?
- (o). Na e thomile neng nyalanô ya mabônê, fa khwiting ya Tubatse?
- (p). Se reng serêtô sa Morêna Lizamore Bantu Aff. Commissioner (1967)
- 1324 (q). Serêtô sa Turfloop ka senior Motubatsi a le kuwa Bogwasha se reng?
- (r). A reng Moruti E.S. Ramaepadi go phuthegô, ele ka letšatši la Sontaga; naa tša uša pelo?
- (s). A nke o nneêlê kgopolo ya gago, gore; a tlhathollo ye ya mephathô e nale mohola?
- (t). Naa phidišano ya Moruti F. Mmainele, wene e go tsefela bjang kaang?
- (u). Direng ditaba tša mokgômana Setaguse Lelana Maleka?
- (v). Tša mokgomana Malwaleng Kgopatšhweu (Kgopatšweu); wene o reng ka tšona?
- (w). (i) Afa rena batho ba mehleng yeno, re ka kgôna go ruwa motho; kante ga moputso?
- (x). (ii) Naa monna yo a rego, o rata go ruwa motho yo a sa senyegelweng ka moruiwa; o a rereša (reresha)?

N.B.:— Futšišo tše pedi tše, ga di na diêma dikgaoganyong; di nale diêma dikgopolong tša bomotho.

Molaô wa tlhôlôgadišo nyalong ya Motlalo.

Borrawešu, ba re tlogeletše seêma, se go ka lebanywago tlhathollo ya therešo ka sôna; Mabapi le molaô wa tlhologadišo ya ba hwelwa ba nyaalo ya Motlalo serego:-

"Moja dikgomo tša Mohufi,

O ja a beya Marapô"!

Ke gore, wane namcratiwa, letšatši šelewe-mong wa thoto ye o e hurêlago; yêna a motša mare, o tlo e betologa "Vomit".

Le ge monna, a nyetše basadi ba ka fetago palo ya masome-some, go fetiša Kgoši Sekwati morwa Thulare ga a be a kgobetše Tshadigadi ya masome a mane; eupja yo ebego ele mong wa thoto le ditokêlô ele Lesoka I.

(a). Molaô le mokgwa wa Seoedi, mosadi ofe le ofe, elge a ka hwa; ka gare go masome a basadi ba; Monna o fo dutulwa le tatwana go dikološa hlôôgô pôganalôya gore ke mokwelwa, le bolokwane gaa bonošwe (noshwe), bo tlo noshwa bana ba lapa lewo fêla; se ke molaô wa molaetša gore nyaalo ya Motlalo ke Malapaneng.

(b). Ge lehu le wetše ka lapeng la mosadi wa ditokêlô, Bauba o tlo tsenywa ngwakong ka morago ga poloko, a tsomêlwê bjalwa a šomile a le ka gare ga ngwako, gophethagatša molaô wa badimo gomme o tlo dirwa tše:- (1). Moethimclo, sehlare se, se šilwa matokana gomme Mohwelwa o kgogišwa sôna a ethimule; ke gore se phakgamiša kidibalo ya pelo le gocpolla mabothata a hlôôgô bjalwa ka ga batho re sa swane lebopong.

(II). Go kôkôtwa ka hlako ya pitsi hlogong le go oretšwa Meleadiša.

(III). Go dutulwa hlôôgô ka legare, gore ebe pônagalô go bohle ba leago le gore; go tlogile yo ebe go ele mong wa kgôrô.

(IV). Bauba o tla nošwa bjalwana bjo barego ke mehlaba, ke gore boapeilwe ka mmela e sale o bošidi; o se wa ôma tšatšing (ke tiro ya ka kgofa).

(V). Go nwa bolokwane, ka moswane o mong le mong le bana

(baana) ba lapa, gore megopolo le go thibama go se ba tshwenye

(c). Ge lehu ele la monna yo wa basadi ba ka moka, ke molaô gore ka moka ba hlologatše ebe behlologatšana, ka go dutulwa le diaparo tša bohlogadi; bolokwane goba bolebatša bo tlo nwewa ke malapa ka moka a bana ba lekgêswa (lekgêswa): Se, ke wôna molaô le mokgwa wa setšhaba sa Bapedi ba Thulare; mehleng ya kgale le mehleng yeno.

Nyaalo ya Motlalo, e utul'ela ka moka gore, le ge monna nyetše basadi ba fetago sekete; eupja mosadi yo elego wa gago e foba ka o tee. "Genesis 4. Ves 23". Ge e kabe nyaalo ye ya Motlalo, ebe e ka kgôna go šegeletša bootswa go basadi, hleng le ge monna o tee a ba kgoboketše bana ga ba tswale ke monna yo a nnoši, naa gase bjona bootswa; ka gobane go tswala ngwana le mosadi goba monna yo e sego wa gago ke bootswa?

1327

Kgaoganyô 503.

Naa ke eng se ka šitišago motho bogošing?

Go araba putšišo (putshisho) ye, ga ele rena Bapedi, go tloga kuwa gaye Mogokgomeng Tubatse, go fihlêla fa Mohlaletse (1600-1956); ga e gôna kgoši ye kilego ya šitwa ke bogoši: Bogoši bja rena Marota, ke bja go tswalêlwa ka mosadi yo a lebanego, ka mokgwa le molaô, wa popô ya rena Marota gomme ke setlemo sa rena; ke tlhagô ya rena; ka mokgwa owe re felwego Ke yšna kmopi wa batho ka moka.

(a). Le ge ngwana wa malebana le bogoši, a ka bêlêgwa goba mohlemong a tswalwa ele Segôlê dithong tša nmele goba ka dikana tše dingwe:- (1) Bofofu (2). Bofowa (3). Bomumu (4). Kgama-kgametšo, ka moka tše ga dišitiše ditokêlô tša bogoši bja rena Bapedi ba Letlelateng aowaa-aowaa!

(b). Le ge ngwana wa ditshwanêlô tša bogoši, a kaba le mehutana ya Malwetšana, a swanago le a dihwahwana, ngwana yo a ka se hlokišwe bogoši ka baka la tšona; o tloba a yabadimong ele kgoši gomme gošitilwe banna go kaatakata go fihlêla lehung la gagwe.

(c). Le ge ngwana wa go bêtêgêlwa bogoši, a ka gwerana le baaroši gomme a latêla le go ithuta mekgwana e mebe, ya botagwana ka mabjalwana goba go kgôga mabake (mabaki); ka mokgwa wa senna ngwana yo bjalo, le ka Sešate go nale ditiro tšewo dilego gôna go modika-manong; ka gore go lêmala ga namane ke go rôbala le mmaayô.

Motšwadiatleng

1328 (d). Le ge kgoši ya Marota e kaba motšwa-diatleng tša banna, ka mekgwana ya go se kgodiše Kgôrô le go se bônagatše botse mokgwa wa Serota, ke tshwanêlô le molao gore lekgotla la bakgôma le dule thêšpô; ka lapeng la mošate go tšweletša pelaêlô ya Kgoro Mahleng a yôna Kgoši. Ge eba kgoši, o epôna phošo gomme ele taba ya mathômô, lekgotla le la bakgôma le tlora:- Matswêlê a pudi a mabedi, ntowe ga e ile go ila dibedi, ke gore; ge o ka boweletša o tlo lefišwa bothata: Eupja ga ele gore pelaêlô ye ke ya bobedi goba dirara, kgoši e lefišwa kgomo gomme kgomo ye ya bolawa, ya lewa ke banna ka moka le lefiti (mofiti) wa tsela-(le mofiti wa tsela). Kgoši ya Marota, setulong sa bogoši, o fološwa ke lehu la Marumo goba la Mmopi wa gagwê, le ge e kaba lešaedi kgati ya tefišo e tlo mohlomara go fihlêla a re; "tša Mahlale ke lahlile!

Kgoši Sekhukhune wa bobedi, a lefišwa pholo e tona kudu ka go fotlêla Mokgômana Moršwane Mojaludi Phethedi; Mokgômana Phathudi Morwamotshe Sekhukhune a lefišwa dipholo tše pedi ga lethumaša. Ntleleng Morwamotshe Sekhukhune a be aile hlagele go koma ya basadi ka Marôêlô ya Mokgômana Moepadiraa Mampuru wa kgôrô ya Mathibeng (Mathiba).

A mokgomana, o fiwa Makgêthô goba dibego?

Go fetola putšišo ye, Seêma sa borrawešu se re:- Ga go moswara sebose a sa kego a te mona monwana, bjalege, seêma se, molaetša wa sôna gape o re ; Šabaš. ba (lešikahlaba) go fatwa le monola.

Molaô wa Sepedi le mokgwa wa bona le maatla a pušo ya bona kgale le mehleng yeno, ge Mokgômana goba Motseta wa kgôrô goba motseta wa makêtê, a ka lemogiwa gore; o nale mokgwana wa bokhwitibja go ntshiša batho makgêthwa go bawo ba lego ka tlasana ga lehwapana la gagwe gomme gwa hwetšagala ele therešo:

Makgêthwana goba dibegwana, mokgômana yo bjalo o tanywa ka molaaba wa morêwô wa sehludi- (ke gore molaaba o tanyago ka molala) gomme phôôfôlô i šitwago go fegêlwa.

Mokgômana ofe le ofe, a ka amogêla mpho e ngwe le engwe, yewo a ka fiwago ke motho wa lehwapong la gagwe, e sego bathoka botlala, eupja ka mong-motse go "Induna" ya kgôrô yewo; gomme mohlomong e leboga mathakga a bodiredi bja Motseta ka dipôtêgô bonamoleding bja leagô.

Dimpho ka moka tše motseta, a neelwago ka leina la kgoši, kgomo goba matlalo a dibatana goba diphoofotšwana tša go roka mathêbô go dihlaho tša botshepi, tšohle difihlišwa go kgoši selebaneng sa bakgôma gammôgô le baana ba ngwakô wa borêna bja ba bina Thomo-(Noko).

Penntsho ya tlhathollo ka bakgômana baa:-

(1). Mokgômana Tsêêkê Morêwane Sekwati, ke motseta wa kgôrô ya batau Ba-Nkadimeng.

(2). Mokgômana Motubatse Sekgothe Motubatse, ke motseta wa ba bina Noko Ba-Dinkwanyane.

(3). Mokgômana Mafêfê Thibane Mafiri, ke motseta wa Ba-Makofane, bjalo -bjalo ka dikgôrô tša Marota le magaši a Sekhukhuneland mehleng ya kgale.

Gomme se elego tokêlô ya bona batseta baa; ke gore efoba moka se ba lebanego goba se ahlotšwego kgorong mphapa ya sôna, yewo ke se elego khumêlô ya bona. Eupja ge molato, o ka šita kahlolo ya Bauba goba Dimo molato wa rotoga Leolo goba wa tšwaa ka sefata sa Kwaane; Motseta o rwele ditšhidi gomme ga o fihlile kgôrôkgolo ya Sekhukhune II gôna motseta o e tlhobodile, dilefa ka moka di tlo thulana le nokana ya Mohlaletse: S elego sa kgôrô e foba manganga-hlaa a banna ba letlatswa.

Bohwirihwiri bjo bongwe, bofelego bonwa le go lemogiwa, ke banna-tlatswa ke bja seatla-kobong goba nkalamêlê, mokgwana woo o fele o fapanya letlatswa; le ge taba e bjalo e ka dirwa e ba sekgupi kahlolong ya ba bina Noko; bjale ge motseta a se ke a bôtêga a bonwê lehodu-Mokgwa Seatlakobong o hloegile kušu kgorong ya Marota; ga se mclad.

Šabašaba: Ge mokgômana goba Motseta, a ka ngatologêlwa gomme a bonwa pepeneneng gore, o dirile Šikahlaba go fatwa la monolane; o tlo apeya ka pitša ya lefêgô le tee:

Seatla-kobong, ke khupamarana re hwa nayô go rianc monna wa ga Selêpê wa Mophalaborwa ke Mokgômana Nala Selêpê ebe ele monna wa bongaka bja Egonthe-nthe bja sesotho fa Sekhukhuneland "Died 1957 fa Kanaana No. 32. Nobo area"; a phedile mengwaga e masome a senyane.

1331

Kgaoganyô 505.

Naa bana ba kgoši ba swana ka boitshwarô?

Aowaa! ga ba swane, sešma sa mogologolo wa borakhukhu, se re: "Re bopa diolwana ka gare ga tšona ga re go tsebe", borawešu ba re auwii! Ngwato a Dimo, motho wa maakgonthe, o itše ke tswala ngwana a fo tswala nnti la mowôlôlô rabatomi a sewe!

Mohlomong gofapafapana ga tswalo ya kgoši lebaka e kaba nyaalo ye ya Motlalo, le ge magōrō ka moka go kgologilwe nyalo ye ya a re atafaleng goba megaburu le ditumo tša nama; ka gore bana ba ga batšwe ka lapeng letee ke bana ba dithethō.

Mogongwe go fapantša ke mekgwa goba go latela bommebō, bjale ka ge mekgwa ya basadi e sa swane; taba kgolo bana ba malapa ka moka ke go boifa kgoši bjalo ka nkokoiyane ka gore ga ba tsebe ga ele tatago bona, nke ke motho yo šoro le papadišaneng tša sebjaana.

Thuto ya go ruta setho le mekgwa, e holofetšwe ka Lapeng la Mošate, e sena tlhompho go batho ba leagong; naa Makantle wōna a tloba bjang?

Le geele dipapading goba go wōtlaanwa, ngwana yo mogolo e tlo go ba morwala mphatho, maboomo a bophōkgō e rwešwa ke dithaka tša gagwe, ka tlhompho ya bjana bja kgoši; sewo ke molaō o mongwe wa mokgwa wa Serota, ka gobane ke yēna Mankale a mphatho woo:

1332 Molaō wa marota, ga molata goba motho mang le mang, a ka phegêlêla gore kgošana ebe ere ke fentšwe, ke gore; ka moka bagwêra ba kgošana ba tlo go dikanêla ba go kêkêtê ka dikgati o be o re:- "Gonya-go eme ke lahlile"! Lega ele yo mongwe wa barwarragwe, o kwišwa bohloko go molahliša makokwana; ke ka baka lewo- bana ba kgoši bo rutwago tlhompho le gore e sebe banyatši ba setšhaba ka bophara. Seēma sa mogologolo se re:- "Modiši (modishi) wa kgomo o tšwaa nayo šakeng"; le Kgoši Solomon morwa wa Dafita morēna wa Isirael o re:- "O bolla mohlare e sale o monana! Ga babe gōna bana ba kgoši ba lukilego, eupja ba bangwe, ba be gōna ba diota le megaburu le go rata tša batho gomme tša bona ba dikhuparetše, Kgošana Kgagudi Morwamotshe Sekhukhune; o be a laētša gore ke kgodu e tšwago lerotseng ka boitshwaro; go fana le tlhompho go bohle.

Bana ba kgoši ke baetapele ba batho, le gothōma bonnyaneng gomme ditirō le mekgwa ya bona ga eke e swana, mogongwe go tšame go eba manalatsepana, bjaloge; talatedi ba bona ba nyame:

K34/120

Go phethagale seêma sa borrawošu se re go:- "Lebaabi le tswetše Mowôlôlô", phethagale seêma sa borrawešu se re go:-"Lebaabi le tswetše Mowôlôlô", ke gore; Mohlare wa nti le le thata wa tswala lennti le sena go mošomo goba tlnôkamchola.

Bana ba Tadi ba bonwa ka merêto (mabala), metho boswaneng, o boletše a re; Ma go ga a fulwe mešwaneng gomme go bjalo Sediba se ka se Kubuge meetse a bose le a go galaka le tlo ba tseba ka dikenywa le mediro ya bona.

Mankale: Ke leina la segokgo, segokgo; se ke se bohla-
ngwakwana wa sôna se dirile lemati; Segokgo se ke moriana wa
Thodima gomme kgoši e rêtwa ba re Mankale a banna!

1333

Kgaoganyô 506.

Ditokêlô tša kgoši go Makgêthô le dibegêlwa.

Go thôma ka ngwaga wa 1883 wa pušo ya moswaredi Kgoloko Sekwati Thulare go fihlêla ka Mohumagadi Thorometšane III le kgoši Sekh khune II le morwaye Morwamotshe menyageng ye-(1894-1965); go be go sa fole go gatiwa menlaleng ya Borakgolo-khukhu: Ka seêma se boletšwego se re:- "Tsela kgologolo re lata lebila"; re dira sewe borrawešu ba re lailego sôna gomme e bile re bone ka maahlo.

Melaô le mekgwa le ditiro, tša kgôrô ya Borêna bja Bapedi ba setšhaba sa Thulare, mo kgaoganyong ye go utullwa le go šitlela dipelaêlwana tša mabeša nama; Mašimolla a šimêla. Morêna yo Mogolo wa setšhaba sa Bapedi, ke lebôgôdika ka gore diatla tša gagwe le maahlô a gagwe; ka moka dinale tokêlô mahumong ka moka awo anogêlwago sedulong sa pušong ya gagwê. Sekhlopha sa bakgôma, gamôgô le tonakgolo ya kgôrô, ka moka Makgêthwô (makgethô) le madumediša a dihuswane goba kgomo di begêlwa kgoši dile ka šakeng gomme di begêlô tša matlalô a dinkwe le mehwaêla ya ditšhipa le ya diphukubjwe le dinebi le matlalô a a diphala go šoogwa merepjana;

diamogêlwa seatleng sa "Induna" gompe ebe gôna kgoši e ka kgwathago mpho efe le efe ka seatla sa gagwe.

1334 Le go elc madumediša a se sengwe le se sengwe goba Tšhalete tša mehleng yeno ya sekgowa, Kgoši Sekhukhune II, o be a sa kgwathê solo ka seatla, ga e se ga ka se amogêla diatleng tša ntona. Makwatanyane Sekhukhune Sekwati, mokgwa woc; e bile ke molaô o laolago Kgoši ya pušo ya Marota; ge kgoši eka amogêla diloba ka thopeng; lekgotla la bakgoma le makgoma le gapeletša gore kgoši e butšišwe legatô gore ke la mohuta ofe: Ge a ngangabala; phetolo ga ebe dijêlê-fao!

Marota "Tribal Authority", pušo ya Magôrô a Marota le setšhaba sa bona, ka Labobedi 21st February 1967; kgôrô e beakantše badiriši ba yôna ka go latêla mekgwa le melaô ya Sepedi ka Hlôgô le bathuši ba gagwe; seripa sa ntlha:-

(I). Mokgoma Stephen Mogase Sekhukhune.

Mothuši (Bathuši) (a). Mokgômana Charles Ramphelane Sebase Morwamotshe.

(b). Makoko Ramokgobeng Serôka.

(II). Mokgôma Charles Sebope Sekhukhune.

Mothuši (Bathuši)

(1) (a). Gord mashupjwe M.M. Sekhukhune.

(2) (b). Benjamine Mashabagole Mpjamaleka Morwamotshe Sekhukhune.

(3) (c). Thamaga Ramalan Phala "Sefofu".

(III). Mokgôma Charlie Mameetse Sekhukhune.

Bathuši (a). Maruthanyane Lêseilane Maretele Hlakudi.

(IV). Mokgôma Samuel Moleke Sekhukhune.

Bathuši (1) (a). Mahlagaume Seraki Sekhukhune.

(2) (b). Jack Mamogudi Mapitimetše Makgata

(3) (c). Thomas Mothabong Maruwane Mabogwana.

(V). Mokgōma James Mabowe Sekhukhune.

Bathuši (a). Jack Setlamorago Sepadi Sekhukhune

(b). Lazaro M.J. Ramaepadi

(c). Mahatane Nape

(VI). Mokgōma Judah Sekgothe Sekhukhune.

Bathuši (a). Edward M.L. Motubatsi.

(b). Ginger Kgopane Mashabēla.

(VII). Letšlō la kgoši ke mokgomana.

molaetša wa molaō ke gore; kgoši ga e sepele e noši fa motseng wa Naboomkoppies kantle le letolo la gagwē; "Chief Body guard".

1335

Kgaoganyō 507.

Mokgwa wa thêkêlanō wa Bapedi le ditšhabana-muthoko.

Dipapatšo ka babapatšhi ka gare ga motse le ba muthokwana, ba kgaufsi le ba kgole, Mogclogolo o hlabile sešma a re:- "Sa morekiši setlala marole (ditšhila); gomme ke a lewa ke ya moreki". Mehlang ya kgale le mehlang yeno, dipapatšo disa felc ditswetše pele, ka batho ka moka, kgale le bjalo Baroka ba satla Maroteng go bapatša Dirokolo. Dithsêlwana. Methoto le methotwana; Marêma (batsuni) mehlwêla ya diphukubjwe le ya ditshipa le ya dipela. Dilo tše ka moka kgale di be di rêkwa ka Kgomo, pudi goba mabêlê thoro le maotša; gomme go nale dikêlō. Dikêlō ebe ele Sešego sa kgomo. Seroto sa nku; ge go rêkwa matlalo ka mehlokolo.

Mapono (Maswatse) a ga Mapehle, a fologa Leolo go tlo bapatša Dikêkê le dikêkana, Mêštale mêštana le mafešo le mafišwana le batho ba Maleepa a ga Mpliketsane gomme ga ele thekišetšano yōna, se sengwe le se sengwe sethêka ka bogolo le botsana bja lebopo, pitša e tekêlêla ka boyona ka kgodišanō ya moreki le morekiši.

Dithekišêlano tša diruiwa ke go tshatolo ya kgomo ka kgomo goba pholo ka setholo gomme dijudi le dinku le tšona go bjalo, thekišêlanô ya mokgwa wo, e fele e tsoma dihlatsê tše pedi goba dinne, gore ebe dihlatsê tša maahlo le ditsêêbê kwanong ya ba rekišelane; wo ke mokgwa le molaô wa Setšhaba sa Bapedi ba Thulare.

1336 Dikolobê fa maroteng go be go sa lemogiwa gore, ke selo se ka rêkvago, ka gore ebe e sa lewe gomme mahuru a yôna, batho ba bahtšhi ba saa kgwathe, Kolobjana di be di fiwa fêla goba go utliša ka magôgô le meroko ya matcogô.

Dikgôgô: Kgôgô ga e sale e fihla fa maroteng thêkô ya yôna ebe e foba tekanyo ya mabêlê goba butswana bjo boka loišago pitšana ya meetsana a "Gallon" tše pedi.

Dintepa le dithethô direkwa ka putšane ya sethole ke gore; ebe ele tekanyô yo R1. ya mehleng yekhu gomme kgâle ebe e foba seroto sa mabêlê, ga ele nekwa ya go romana goba go fana yôna ele tšewo dika se nyekulwego.

Dimpjana di be di diotlelwane le go kgopêlana ga mpjagadi e hlatshitše e be e foba nkotlêlê kantle thêkô,

Ka ma aka a wangwe, motho a hlabe kgomo go rekiša nama, ele ka go šaparêga dijo ka lapeng, aowa! thekišo ya nama ebe e foba wôna mokgwa wa leagô la sesotho, motho o be a fo hwetša tekanyô ya mabêlê diroto tše pedi; a sa bowelwa ke selo.

Mehleng yeno, re hlakudišitšwe ke makgona tšohle-tšhalete (tšhelete); dilo ka moka diphagamile difihlile setšeng sa tšona: Patologo e go bahumi le badiitšana gomme dišego ga ditšhoilelana, mang le mang o re; phaphathi didutši kgweleng, monna le mosadi le lesogana le kgarebê ga phaphatlwa noka.

Afa Marota wôna, a kile aba le mošumo
(mohumo) wa dipapatšo?

Bakgalabje ba latotše, ba re papatšo ga se mokgwa wa rena Marota, modiro wa rena baêna Segalagala ke marumo fêla; ga ele dithakalampana tša dipapatšo ke sekwêrô go rena Marota.

Matho a dilete ke bona ba tlogo go rena go tlo re bapaletša, ka baka la bogoši le pušo e matla ye ya rena Diboba tša Mohlaka (mohlake); modiro o mogolo wa rena ba bina Noko ebe ele go diša Kgomo le motho.

Naa e tlora ga o saile (sailo) papatšong o tlo tlogêla dikgomo tše ka lešaka goba wa dikgasetša nageng goba šokeng gomme dibatana le tša maoto a mabedi tša renng ka tšona!

Ebe e se bobodu, go Marota go se kgologe mokgwa wa dipapatšo goba boota aowa; re be rele batho ba tsebo gore raga ga e rôbale: Dithupiwa šokeng ga disena modiši, go swana le ge motse o šala o eswaa ga o sena bahlapetši gomme kgoši e bolawe basadi le bana ba thupjwe; ebe tshenyêgô ya leagô.

Dipapadišane tša dipapatšo, dibapadišwa fa diferong e sego go tšwaa ka difata aowa--owaa; ga se segagabo rena.

Monna, mang le mang, go go ka dikêla matšatši a mabedi, a sa bonwe morithing wa gagwe; ga gobe pelaêlo gore afa Rapudi o faa?

Mešomo ka moka ya diatla, go dirêlwa malapa, go dutšwe magorong mesegare ka moka, le ge ele go šooga matlalo goba Megašwa le go loga dišego le go roka methebo le go baetla melamo ya senna.

Naa basadi ba Scorota, ke efe mediro ya bona?

Monna wa mphathô wa Matuba a Seklakhune II; o re: "Ge o ekwa monna a re gaye, re ra bothakga bja basadi; ka mabotse awo a bonwago ka malapeng a Marota.

Basadi re ba fete fêla ka maatla a marumo eupja ga ele mediro ya lapa yôna ba e rwele ka hlôôgô go etša tokastšo ya moêta go bona: Le ge basadi ba Marota ba sa bope dibzaana tša matsopa go soana swana le Maleepa le Maswatse le ba bina tau; legae la Marota ga le leshe (leše) bodutu.

Mediro ya bomnawešu malôba le lehono:

- (a). Banna ba êpêla dikokwane tša ngwako gomme ba tleme-mothaapa (mothapa) ba lesetše: Bjalo basadi ba bôte le bôtô "wall" lefele gomme banna batle ba fêrê ba ba rulêlê gomre basadi ba tsênô gape ba gobelê "plaister" le go ritêla lebato gomme ebe ngwakô o febile. Bjale o tlo thôma go agêlêla ngwakô ka diqhawô goba Medutudu gore ebe lapa ga batho ba dutši ba seke ba bonwa ke feti ba tsela goba ba malapa a mangwe.
- (b). Basadi ba be ba lema mašemo, go hlagole le go buna le go fola le go gooroša puno malapeng a bona kantle le thušo ya banna; go galêla meetse le go šila le go apeya ebe ele mediro wa basadi le gorwalêla dikgong tša malapa. Bjalwa ke mediro o mongwe wa bona.
- (c). Go hlapiša le go phôrôla bana ka mahušana goba monyara-tsukwana, ke tirô e kgolo e lego tlhokomelong ya basadi ka malapeng leagelong la Marota, ka kudu-kudu go bana ba methepana; ga ele morolo motona (bašemanyane) bona basadi ga ba hlôkômêla kudu wa thokong ya bona ka go ditšwarana tša sešemanyana ka gore tšona ke mediro wa banna.

- (d). Mehlang ya kgale, banenyane ba be ba sa diše dikgomo goba dihuswane, mokgwa go diša ga basitsana osa tšo hlôlêga maabane, ge Marota a agile fa Mohlaletse. Naa lebaka e be ele eng ge methepane e sabe badišane? Ditšhireletšo ke tše dintšhi (dintshi) gomme mang le mang, o nale tsebo gore motho wa go phothikgiša a ka sehlwe a noši šokeng; e be ele molaō wa borrawešu gomme ba šupeletša se e lego therešo.
- (e). Mokgwanyana wo sego bose, wa borrawešu le bomrawešu, e be ele go hlahuna boroga melomong ya bona, bjalo ge ba bannyane ba be le thutwana ya marogano le ge ba le dipapading tša bona; ka gore Pinnyana ga ere pinng e kwa Pinng tše kgolo. Kgalemo ya banna le basadi e be e foba boroga fêla go baana, sewo ke go hlokiša baana mahlatse le go lêmatsša legaanō ditšhila; bana ba thōma go tseba go roga a sale menyagana e selêlago.
- (f). Mehlang yeno, ka baka lathuto ya dikolo kaonofalō e gōna ka kudu-kudu; ka gore barutiši bontšhi ke batho ba dikêrêkê tša lentšu la Modimo gomme le bana ba majakane baa atafala le bana ba Magoši ba tsêna dikolong ka bohlaho.
- (g). Senatla Paulus, Moapostola o re:- "A re apoleng tše di re imelago-BaHeberu 12. 1-12": Gomme go bjalo le rena Bapedi ba setšhaba sa Thulare.

1340

Kgaoganyō 510.

Molaō le mokgwa wa Sepedi,
wa lapa ga leje le lengwe.

Borrawešu ba re lebanyeditše molaō le mokgwa wa kahlolo ya bona, e bile go gōna mehleng ya borakhukhu, ba re "ke Lapa ga leje le lengwe"; molaō wo ke wōna o mongwe ka gare ga melaō ya Sepedi.

"Lapa ga leje le lengwe", ke gore:- Ge monna le mosadi ba hwile gomme ba hlokile Sešana sa tlaatswa, gomme ba filoba le ngwana wa mothepana fēla, bjalo gwa rotoga lerole ka mabapi le dithoto tša bahu ba, gwa hlōkēga Mosudi wa Maleba gomma ngwanganō goba maekemišo a maanō le boradia bja go paleletša tshuanyana, bjalo tshekišanō ya fihla kgorong ya Mošate gomme Moamogiwa a e thatharatha le Moamogi.

Kgōrō e tlo kwešiša gore ngwana yo ke yēna a noši ka mo lapeng la bahu, kgōrō ga e fatafati boēmo bja bošuwana le gohlokēga tswaalo ya batswadi ka mo lapeng; le ge meloko e le gōna gomme go se motho wa ditokēlō go dikgomo goba dihuswane le dithoto ka moka: Lege e kabe mothepa wo o ile magadi, molaō o tlo laetšwa gore, lena bo-morwarago Mothepa wo ga la swanēla dithoto tše, ke tša ngwana yo le ge ka gabo a tswetšwe a le ntowe, le wene malome agwe; se nōkēlē letsōgō o kgole le tšohle tša bahu baa: Go tsebēga botse gore wene o kgaitšedi ya mmago ngwana yo eupja tokēlō gaewe go wene, wene ebe ele tshwanēlō ga ebe o bakēlēla ngwana yo gomme ga o riano; o re dilo tšaka.

"Lapa ga leje le lengwe", ngwana yo ke yēna a kago tšeya thipa a sēgēganya dilo tšabo.

Ngaka e sa gapego kgomo, e gapa mpa.

Se, ke se sengwe sa diēma tša borrawešu "Ngaka e sa gapego kgomo, e gapa mpa", Ke gore; motho gaa go sōméla goba ele modiredi wa gago gomme a sa hwetše mōputso mofe tša guja a khore, o se diriše motho ka tlala.

Molaetša o mongwe, banna ba gešu ba be ba fele ba re, mpja e gokiwa ka seatla gomme o tlo bōna ga o ebitša ka moludi e tlo go šala nthaago; gomme molaetša owe ke therešo tša wōna dihlatse ke bohle ba tshetsego matšhibogo a mateletšana.

Bakgalabje ba Madisa, ba be ba fele ba belaēla ba re, hee; ga ebe e sale ka Djate-Kgoši Sekhukhune morwa Sekwati, o be a sa lahle dijo gofa dimpja goba go tsholla mabjalwa a dibēgō fase.

Molata Maushe o be a fele a tsokamēla thaba ntswaneng a letša phalafala a re: "Barwa ba Modishe, aa dijo tše-tša Morwa Sekwati dia lahlwa; barwa ba Thobejane!

Kgoši ya Motse wa Marota, ga e kaba motho wa Sejato, a rakēlēla dibēgō tša mabjalwa ka sekutlwaneeng, mokgōmana goba bomorwarragwe ba fo mogerula; ba tseba mohlang wo phala di tlogo gahlana nthse. O tlōre kare dimo ake o tsebiše mokgalabje Ramaube, melato ya bo-banthera-bare šeno mono kgorong!

1342 Bakgōmana le bakgōma le bakgalabje gware tsēē! Gomme ke gōna a thōmago go tlatšlwa, ba melato šibaa ba tletše kgōrō bjale ge banna ba lekgotla ba kaye? Ke kgale ditshwene ditšipane ka Mankōkōnōnō, o lebala seēma se sa batho ba ilego se rego:- "Ngaka e sa gapego kgomo, e gapa mpa", ga ba tlala tlaatswa le, ba sipidiša mpa; ga o ija o ba kōna, ba ka se go šale (shale) morago. E tloba mang wa setlaēla, a tlogo kgolokgo-thēga nthaga Sejato sa Magabaru!

E tloba mohla wo kgōši e lemogago gore seēma se sa borakgolokhukhu, se nale maleba gom. e se tia (betha) kgomo lenaka, le ge go ka fihla monna goba babedi gomme a butšiša a re: "Banna ba kgōrō ye, lehono ba ile kaye?"

Banna ba, ba tlöre ga reetse Hlabirwa; mohlomongwe ba ile ditemong! Le ge kgoši a ka ngwêga, a ya go Mohumagadi goba Setima-Mello, a sêba (sêêba) makalô ye, Mohumagadi o tlöre-Ngwana a Bauba ke kgale modumo woo o kwalagetše; Wene o ja o kôna ba geno dijo tša motse wa bona o sejato, o senya leagô la lešaaša la barwa Sekwati.

Nthapeleleng ya Kgoši e gôna, eupja o rapêla ka kgomo, esego ka molomo gomme yôna kgomo ye ya go lôba, e tlo hlabja gwa ntšhwa lehlakori le serope sa kgoši go botlotla bja yôna ya abelwana.

Dibêgô le mogopo wa Mošate ke phêpô "Ration" ya banna ba kgôrô ya Marota, ga tše disa phethagatšwe, pušo ya Serota e ya kgwêlêkgwêhla; Mošate o ka se be le setumo le serithi sa kgoši se bonagala bohwêfê le wôna bakgôma le bakgômana.

1343 Borrawešuba re laodišetša gore, pušo ya Marota, mehleng ya bogologo go fihlêla ka Kgoši Sekwati I fa Maroteng e kile yaba bolôta ditšhaba, gomme pônagalô, go bônala ka melokwana yewo e fapafapanago le ba bina Noko ka mebino ya bona gore ke therešo. Pušo le mekgwa ya leagô le Sepedi le šuhlegile, ba thethenkgetši ba lôna ba fulere; Mešate ye:-

- (a). Marota a Sekhukhune II.
- (b). " " Kgoloko Kgolane Kgoloko.
- (c). " " Ntwampe Legadimane Mampuru.
- (d). " " Malekutu Makgeru.
- (e). " " Kabu Sefogole Kabu.
- (g). Baroka ba Nkwane Masenyaletse Phasha
- (h). " " Phokwane Kgoboko.
- (i). Batau " Mankopane Ntshabeleng.
- (j). " " Mahlopi Lobang Kgaphola.
- (k). " " Phaswane Nkadimeng.

Seripana se sa Marêna, a naga ye ya Bopedi, ba ile le mekgwa ya botho bja bona le leratô la kagišanô, ebe ele bona bo "tanda-bantu".

Kgoši ga ije e kokona mašapi, le gōna ga nōte morufsaana ka monwana, kgoši e fele e šiya segōrō gore; mohlanka wa yōna a tlee a temone monwana Sa game kgomogadi le lešokotšo, namane e tlo wōta gomme ya šitega, palo ya diruiwa tša gago ya bowēla morago; bjale ba geno ba go fitiša ka leru. Kgoši ya bokōna e ka se ruwe batho; mpja e ruwa ka lešapō e fele e kokōna e phuraa.

1344

Kgaoganyō 512.

Ditšwa-mmele di a baaba go itšano-Mogologolo.

Sešma sa banna ba kuwa gaye boswaneng Mogokgomeng Tubatse, ba re tlogeletše sešma sa bopelo theri ba itše: "Ditšwa mmele dia baaba, naa ba be ba šupa enng? Ele molaetša wa thuto efe, temošo wa yōna ke-eng tšewo ditšwago mmeleng wa motho go batho? Re kwele gomme le mehleng yeno, re ya bōna, ge mohlang dikgōrō ka moka go e kudubatšwa, lentšu le kwetše go thiwa motse, woo, ga go na sa goo bonegēla; gomme go tsomēga Lebōnē "candle" la go bonegēla le šaaku le la morwa Thulare.

Morōrō wo wa boarwa Lellelateng ebe nkadime ke tlo go diilela, le nna ke se hlaiwe, ke swanē le magagešu; sewo se dirwago. Bjaloge go bōnwe go kgobokelwa dikgomo le dipudi le dinku eba mohlape wa kgōrōrō ba go o nyalwa Setima-Mello sa motse wa Bahlakwane; ele lethabo le legolo go Diboba tša mohlaka Bapedi ba moja kgomo:

Mokgolokwane o ragaragetša ka basadi le mathari ba re: "Gaa gōrōgē mago ba-bina thomo ya mohlaka-marōlē!

Gomme bakgonyana, banna tiiya le masogana ba tlo puputla mohlape, ba lebanya motse wa ba bina Phiri, go nyala Leminane morwedi wa mokgōmana Malebatshe morwa wa Mphela; gomme thoto ye ya barwa ba Moukangwe yo hirimetšwa ebe mathakga a tsweererere, Setima-mello se gōrōgē Koša ya lethabo e kgatlampane; o gorogile ngwanana wa poodi le mabeanywa le tsēbē tša gagwe. Go fele go kwala thaka ya Mathari lebasadi ba golo ba re, e tloge ele motho wa sebopegō sa batho aowa-gomme!

1345

Mello ebe e timilwe dikgorong le malapa ka moka a leagong la marota gomme Magôrô ka moka tlo gokola mollo sebešong sa Mošata le malapa a tlo latela lebila kgorong efe le efe go gokolo mollo go kgôrô yabo bona.

Setšhaba se holofetše gore, lehono Mohumagadi yo o tlo re bëlêgêla kgoši ye tlogo re buša, ka melaô le mekgwa, ya go loka leagong le kantle medirong le go re namolêla dipatêgong tša ditlala le tše dingwe; setšhaba se tlemegile go phêthagatša ka moka tšewo elego tša mekgwa le melaô ya Bapedi ba Thulare.

Mohumagadi yo, ke mmago bohle go dilo ka moka, go yêna ga go motho yo elego sekobjana goba mathankgana, ka moka ba gokerwe ka kêlo ye lekanago sefahlogong sa gagwe; Mohumagadi yo, ke lebogodika go bohle ka mibino le meeno ya bona ka bopara.

Taba kgolo go mosadi wa kgomo tša Mokgobo, ke gore le ge mohumagadi yo e kaba nonyana, a seke a kgodiša sekgomana, ka mokgwo owe go lebanego ka gôna, ke gore; go hlôka mokgwa wa boitshwaro goba madi a borêna bja moloko wa Mošate, gaebe mokgwana wo ronago molaô wa Marota gomme pelašlô ya sebjanabja-Kgoši e šupagale ka gare ga bana ba ntlokgolo.

Setima-mello se ba lenyatšego e kgolo ga se kaba nonyana goba seotswa le banna bawo e sego, bo morwarago kgoši, ke gore lege ele bakgômana ba magôrô a šele.

1346 Sepedi ga se kubakube therešong ya sôna, lege thêthê ele motlalo, dithopa tša Kgoši di gôna gore wene Ngwatô ntabogê ka mola lapeng la morwedi wa Ramaube gomme Dimo a ntabogê ka mola ga morwedi wa Maphereke bjalo-bjalo, ka difero gomme le ga gole bjalo, banna baa, ba ka seke ba dira boethatšlô ka mowe malapeng awo. Le ge e kaba gore neng le neng, mosadi wa lapa lefe le lefe a hlootla bjälwa, ka kutamong mohlomong a ka utêla Madutu- a bošego thiswana ya phihlo; ke ditseba ke yêna le Madutuabošego. Le ge bana ba dipôô ba bonagala ka diina le dirithi, ge motho a kare ngwana yo wa kgoši o swana le Ramaube, ke molato wa tefo ya kgomo, kantle le tshekišo ya Kgôrô go phuphutha fêla; motho yoo bjalo a ka ruta butshi o sentše semelô sa kgoši le bakgômana ba leagô la Marota.

Molaš wa Sepedi o foba ka o tee fêla go batho ba basadi, ke gore; le ge mosadi wa monna ofe le ofe a ka tswala ngwana ka monna o šele, molaš le mokgwa-Marota o re: Ngwana ke wa dikgomo, le ge mosadi a ka hlala a tswetse Hlaaba "Illegitimate" ke ngwana wa matiakathoka go itšano borrawešu.

Setima mello, le ge kgoši e ka hwa, mosadi yo wa mokgobo a keke a e tirêla boethatêlô, a otswa le monna goba banna, kantle le tebano ya madi goba go šupiwa monna yo a nalego tokêlô go dilaš tša Mohu; bomonnago kgoši goba barwaragwe ka Malebana a tatêlanô ya Malapa le Kgati.

1347

Kgaoganyô 513.

Legato, hlôkômêla ka pelo-theri, se badilwego
gomme o arabêlê ka botlalo diputšišo tše:-

- (a). Naa a se reng sešema, se sengwe sa tlhologadišo ya ba hwelwa banna le basadi?
- (b). A elego nyaalo ya motlalo, e swana le eng?
- (c). A ke-ng se go kôkôtwago bahlologadi, ba banna le basadi?
- (d). A monna o dutulwa ka tshwanêlô, ka ofe mosadi?
- (e). Bodirwa bjang, ke-ng mehlaba; e nwa ke mang?
- (f). A nyalelelo ya motlalo, e kgôna go širele tša bootswa bja banna le basadi?
- (g). A se gôna se ka paledišago, Sešana sa tlaatswa bogoši bja setšhaba?
- (h). Ake o hlatholle ka ditebanyo, go lêmala ga namane?
- (i). A nke ofe kgopolo ya gago, gore ke-ng lentšu le; Madutu a bošego? (available to man aged 25yrs).
- (j). Naa makgêthô le dimpho, tša setšhaba di lebanya mang bjang?
- (k). A mokgôma goba mokgômana, a ka e thapêla ka boyêna Makgêthô?
- (l). Naa bana ba kgoši, ba swana ka boitshwarô go setšhaba?
- (m). Naa mogologolo Kgoši Solomone, o re ngwana o dirwa bjang neng?
- (n). A ke ofe mohlare wa nnti le le thata fa Bopedi?

- (o). Naa kgoši ya selete e nale tokêlô go amogêla maumo a nnoši?
- (p). Marota a Bogwasha, a beakanya bjang kgoro ya bona; a ke molaô wa Sepedi?
- (q). Ke bafe ba bapatši ba dipitša le tše dingwe Mohlaletse?
- (r). Ke efe mekgwa ya dithêkêlanô?
- 1348 (s). Dikile tša rêkwa le go rekišwa ka bokaye, dikolobê le dimpjanyana le dikgogo Maroteng; neng?
- (t). A Marota wôna a bjang dipapatšong?
- (u). Ke efe mediro ya basadi ba Marota?
- (v). Naa ke ofe mokgwana wa temalô wa banna le basadi wa ditšhila le tlhomphollo ya semelo?
- (w). Direng gom e kgêmêtha, tša lapa ga leje le lengwe?
- (x). A nke o hlatholle ka botlalo, mabapi le ngaka e sa gapego Kgomo; molaetša ke ofe?
- (z). Naa ga kgoši e hwile, a setima-mello se e tirêla boethatêlô; kantle le taêlô ya bakgoma le beng leagô la Marota?

Se sengwe sešma sa borrawešu, se re:- Ga m, jadi e paledile gom e mong wa yôna a sa rate, ga e ka hlatša dimpjwanyana; ga a e hlahlêlê goba a e kgoke ka thaapô gomme ga go se bjalo, o tlo fo bôna e gampa gomme ya hlatša Maotlêlana: Ke ka baka lewo mohlang bahlologadi ba kgoši, ge baboolwa meriri ya mafêlêlô ba šupetšwa banna bawo ba swanetšego go homotša Madutu-abošego; se ke molaô le mekgwa Bapedi ba Thulare.

Mokgwa woo, o aparetše le dikgôrô ka moka, go tšošetša ngwanabo lena peu, eupja ge mosadi a gana monna ya a šupetšwago yena, ba moloko ga ba re; e kgêthêlê ge ka bowene gomme ge a sa phethegatš e tloba ijêlê fowa re tlo gahlana mowe dipitsi di nwago meetse ntshe!

Mosadi ge a ganne go šepetšwa, a ngangabala go thaetša ba Moloko, o gatile phiri mosela; o tlo dibôna ka lerole "Saken".

(Illegitimate). Mankopodi, o nyetšwe ga bedi.

Diphaphetšwe gabedi tša Mankopodi "illegitimate", ka ngwaga wa 1933. fa kgôrô, ya Marota tshekong yewo e bilego tlabana letlatsweng fawo monna wa kgôrô; a itšego a re:- Marota! Se ga re se tsebe, ke mathômô e bile mafêlêlô.

Fotwana ga go lle le hlobjago!

Mokgômana Moepadira Motodi Lerota (Mmigi) A šma a re:-

"Bahlakwana, ga ke rôbale borôkô kamosadi šoo-Mankopodi, ke monyetšhe bokgarebeng ka lapeng la mohumagadi Ganwane mogatša mohu Meetsemagolo wa kgôfô ya ga Mohlala gomme mokgekolo yo o agile toropong ya Tshwane Iretoria. Bjalo ge, mothepa woo ga se wa thêthô ya gagwê gomme ke tswetše bana šibaa le mosadi, ke tennwe ke mekgwana ya gagwê; ga ke sa morata ga a fete le bana le ditšhate tše ka go nyala ka tšona ka moka ke feditše baakotse":

Mohumagadi Mankopodi "illegitimate--Nna ke ngwanyana wa makgweng, ke bôna ga ke nyadišwa ga ke tsebe mmane le tatane, ke filo gola ka lapeng la mokgekolo yo ele mmane; nna ga ke na maanô bjale ka ge monna yo waka ga a re, ke motenne-nkareng?"

Hlatse-mohumagadi Ganwane Sarah Meetsemagolo, a re: "Ke

therešo ngwana yo Mankopodi gaa tsebe gore o tswetše ke mang goba enng; o fo tseba nna ga kele magwe.

Ngwana yo, ke wa ba bangwe bawo ba bego ba topiwa ke Mmušo woo wa Babashweu (Babashweu) gomme ba tlišwe kotlelong ya Maseya fowe nna kelego mofepi yo mogolo wa maseya ntshe.

Bjalo ge ngwana yo o itše go tšwaa mahlalagading a napa a notêla, kege ke mofepa go fihlêla ga a bonwa bokgarebê ke yo Mokgômana Moepadira gomme a myalwa; Matiakathoka ke a neêla Mokgômana Seaparo Samputula Phala".

Kgôrô ya Marota:- Aowaa! Tlhalo ye ga se tlhalanô, ke go lahla ditšhila, fêla Mokgômana; o direle taba ya mohlolo motseng wo wa Marota ka go lahla bana le dikgomo, ga ditsebe ke Thulare.

Thulare (Selêpê): Bapedi monna wa mangana a Mmutle (Phathudi),
o e themile ka selêpê e bile o hlokeditše ka mphaka wa Mahlaaku:
Wene Mankopodi bôna morithi o khutše le bana ba gago; Wene
Ntobeng Phala lôta hlôgô tše tša Thulare ditlo go boloka.

Hlabirwa a bauba!

Maukale a banna:

Ga E Hlalefe ngwageng E wêlago.

Se, ke se sengwe sa diêma tša Rakgolo-khukhu, gomme sôna se
akareditše tša mabohlale ka moka, awo motho goba batho ba hwetšago
tsebo le tlhaologanyo. Dithuto ka moka, ka mehuta-hutana ya
tšona, di rutwa ka ntekeletšana go fihlela ntekeleleng le ka
go ba le tlhôkômêlô ya dikana tša Malêtêrê le maswana a go êma
le go tshwa lefsêga; dipalo le tšona dibjalo. Diruiwa le tšona
di tsibja ka mebala, mogongwe maswo a tšona; naa bolaodi bja
batho bjona bokaba bjang?

Ngwana, le ge tatage ele wa lebollo, a ka se bêtêlwê a buludifšwe
le ngwana wa lejakane a keke a bêtêgwa a kolobeditšwe. Ngwana
wa kgoši, o belegww fêla ka bogoši gomme tsebo ya Malêtêrê le
melaô le mekgwa o swanetše go rutwa ka kgapeletšo gore, e tle
e be Moetapele wa kgonthe le potêgô, go dilo ka moka; ka
tlhaologanyo ya go hlaahlwa ka ba bangwe batho.

Ga a gôna motho, yo a tswetšwego a nale tsebo ya mahlale a lefase
ka moka, ga e se fêla yo a theogilego legodimong ka Moya o
mokgêthwa: Yêna tsela le therešo le bophelo bjo bosafelego.
Moše mohlanka wa Modimo, monna wa thuto e bego e phagamile, a
na rutwa bolaodi bja bana ba "Israel" ka mogwêgadi wa gagwe,
ge ba le lešokeng-seripagareng sa mengwaga go tsêna lefaseng
la Kanaan-Eksodus 18:24-27.

Melaô le mekgwa ya go phemêla dikotsing.

Borrawešu, mekgwa le melaô ya bona, leagong laSerota ba re:-

(a). Monna goba motho mang le mang, wa leagong la marota, ge a kahwetša Sebatana se bjalo ka Nkwe goba tau ija seruiwa, kgomo goba sefe le sefe; ke molaô gore monna yewo goba moeti yewo a hlabe-mokgôši wa Sebatakomo! Ge a ka se phêthêgatša, ke molaô gore motho wa mohuta owe; a lebane ke go begwa Mošate gore a neêle mabaka a khomolo ye.

(b). Kgôrô ya Marota, ga e dumêlêlê monna goba mosadi go bolabola bohlatse bja go phekganêla molatong ofe le ofe letlatsweng la Marota; Moreku ga a e thikolle.

(c). Motho mang le mang, monna goba mosadi, yo a kabonago segobatša tseleng gomme ka boomo a fo setaboga; ka molaô wa leagô, ke tshwanêlô go dira phemêla-batho: Mootlwa, Kwatana. Letlapa goba tsela e senyegilego e ka wetšago motho Kgobalo, ke molaô gore; a beye dikanatša pontšho ka Madigana a Mehlakolane goba mohlare ofe le ofe wo sehago Meotlwa.

(d). Merêô ya Melaba. Difu, Dihludi le dihlofi ka moka tše elego tša dikotsi dithifulwa ga letšatši le hlaba-dithabeng. Hicpi ke molete wa kotsi go dilo ka moka mosegare le bošego, tše kgolo le tše nnyane le go diphôôfôlô tše kgolo; mehleng yeno go raiwa ka metato le disilaga tša Makgowa.